

එක්සත් ජාතීන් ගේ
වධහිංසා කමිටුවට
ශ්‍රී ලංකාව
පිළිබඳව ඉදිරිපත් කළ
සංක්ෂිප්ත වාර්තාව

මක්තෝබර් 2011

ආමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය

පටුන

1	හැඳින්වීම	3
2	වධහිංසා පැමිණවීම වැළැක්වීම පිළිබඳ නීතිය හා පරිපාලනමය රාමුව	4
3	වධහිංසා පැමිණවීම සහ අවමන් සහගත ලෙස සැලකීම:	7
3.1	රජයේ විරුද්ධවාදීන් යැයි අනුමාන කරන තැනැත්තන් වධහිංසා පැමිණ වීමේ අනතුර	9
3.2	දේශපාලන රැකවරණ අයදුම් කොට අසමත් වූ තැනැත්තන් වධහිංසා පැමිණ වීමේ අනතුර	9
3.3	එල් ටී ඊ ඊ සංවිධානයේ සාමාජිකයින් යැයි සලකා වධහිංසා පැමිණ වීමේ අනතුර	10
3.4	ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා වාර්තා මගින් සැපයෙන සවිස්තරාත්මක නිදසුන්	12
4.	හදිසි නීතිය හා ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ නීතීන් හි බලපෑම:	12
	ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත	15
5	වරදින් නිදොස් වීම	17
6	වධහිංසා පැමිණ වීමෙන් ආරක්ෂා වීම	22
6.1	නීතිඥ සාහය ලබා ගැනීම	25
6.2	ඥාතීන් සමඟ සංදේශනය	26
8	නිර්දේශ	28

1 හැඳින්වීම:

මෙම සංක්ෂිප්ත වාර්තාව වධහිංසාවට හෝ කෲර අමානුෂික පහත් සැලකිල්ලකට, දඬුවමකට හෝ භාජනය කිරීමට එරෙහි සම්මුතිය පිළිබඳ කමිටුවෙහි තෙවන හා සතරවන කමිටු රැස්වීමට පෙර එකී කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම වාර්තාව මගින් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය නිරන්තරයෙන් ම අවධාරණය කරන ලද පරිදි, හදිසි නීති රෙගුලාසි හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත් යටතේ මෙන් ම පෞද්ගලික ආරවුල් මත අත් අඩංගුවට ගෙන විවිධ වධහිංසා පමුණුවනු ලැබූ තැනැත්තන් පිළිබඳ සාධක ඉදිරිපත් කොට ඇත. මෙම රැස්වියන් අතර බහුතරය අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ එල් ටී ටී ඊ පාක්ෂික සැකකරුවෝය. ඊට අමතරව පොලිස් වැටලීම් වලදී මෙන් ම බරපතල අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ද සැක පිට අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් ද වෙයි. මේ සියළු දෙනාම නඩු විභාගයකින් තොරව දීර්ඝ කාලයක්, ඇතැම් විට වර්ෂයකටත් අධික කාලයක් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීම පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක කරුණු මෙම වාර්තාවේ දක්වා තිබේ. විශේෂයෙන් ම එල් ටී ටී ඊ රැස්වියන් සම්බන්ධයෙන් මෙම අනිසි රඳවා තබා ගැනීම් ශ්‍රී ලංකා බලධාරීන් විසින් සාධාරණීයකරණය කරනු ලබන්නේ ඔවුන් පුනරුත්ථාපනය පිණිස මෙලෙස දීර්ඝ කාලයක් රඳවා ගෙන සිටින බවයි¹.

මූලිකව මෙම වාර්තාව විසින් ඉහත කී වධහිංසා වැළැක්වීමේ සම්මුතියෙහි අඩංගු විවිධ වගන්ති ආශ්‍රයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වගකීමේ ප්‍රගතිය ඇගයීමට ලක් කොට ඇත. ඒ අතර විශේෂයෙන් ම වධහිංසා පැමිණවීම බරපතල අපරාධයක් බවට පත් කරන නීති සම්පාදනය (වගන්ති 1 හා 4), ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මකව පැවති හදිසි නීති රෙගුලාසි හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත් වල බලපෑම (වගන්ති 2, 4 හා 5), වධහිංසා පැමිණවීමෙන් ආරක්ෂා විම පිණිස විම කිබෙන නීතිරීති හා ක්‍රියාපටිපාටීන් හි එළඳියි බව (වගන්ති 11 හා 16)

¹ 2005 අගෝස්තු 13 දින අංක 1405/14 දරන ගැසට් පත්‍රයේ අඩංගු හදිසි අවස්ථා (විවිධ විධි විධාන හා බලතල) 22වන නියෝගය ඉවත් කොට ඒ වෙනුවට ' භාරවන තැනැත්තන් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීම ' ට අදාළ නියෝග 2006 සැප්තැම්බර් මස 12 දින නිකුත් කළ අංක 1462/ 8 දරණ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය මගින් නිවේදනය කරන ලදී. මෙම නව නියෝග අනුව ' තැනැත්තෙක් භාර වෙන්නාවූ නිලධාරියා හෝ තැනැත්තා විසින් ඒ භාරවීම සිදු වී දින දහයක් ඇතුළත ඒ භාර වන්නා වූ තැනැත්තා පුනරුත්ථාපන කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා වෙත භාර දිය යුතු අතර පුනරුත්ථාපන කොමසාරිස් ජනරාල් වරයා විසින් ඒ භාර වන්නා මධ්‍යස්ථානයකට භාර දෙනු ලැබිය යුතුය. එලෙස භාර වන්නා මධ්‍යස්ථානයේ රැඳී සිටින කාලය තුළ දී වෘත්තීය, කාර්මික හෝ වෙනත් පුහුණුවක් සලස්වාදීම පිණිස පුනරුත්ථාපන කොමසාරිස්වරයා විසින් උත්සාහ ගත යුතුය. මෙම ගැසට් නිවේදනයට අනුව එසේ භාර දෙනු ලැබූ තැනැත්තෙක් මාස 12 ක කාලයක් එම මධ්‍යස්ථානයේ ම රඳවා තබා ගැනීමට අවසර ලැබින. භාරවන්නකු මුදා හැරීමට හෝ ඔහු හෝ ඇය වැඩිපුර කාල පරිච්ඡේදයක් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ ආරක්ෂක ලේකම්ට වාර්තාවක් පුනරුත්ථාපන කොමසාරිස්වරයා විසින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එම වාර්තා අනුව ආරක්ෂ ලේකම්වරයාට තවත් මාස 12ක් කාල පරිච්ඡේදයක් එකී තැනැත්තෙකු රඳවා තබා ගැනීමට නියෝග කළ හැකි විය (4) (2) (6) (7) (10) යන වගන්ති 2006 සැප්තැම්බර් මස 12 දින අංක 1462/8 දරණ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය.

එල් ටී ටී ඊ සංවිධානයට සම්බන්ධකම් තිබී ඇතැයි සැකපිට අත් අඩංගුවට ගත් 11,600 ක් ඇතැයි වාර්තා වේ. ඔවුන් අත් අඩංගුවට ගත්තේ එක්කෝ 'යටත් වුවන් ' අතරින්, එසේත් නැත්නම් ' පුනරුත්ථාපන කඳවුරු ලෙස නම් කරන ලද මහා පරිමාණ රැඳවුම් කඳවුරු තුළදී අත් අඩංගුවට ගනු ලැබුවන් විය. බහුතරයක් රැස්වියන් තමන් බලහත්කාරයෙන් එල් ටී ටී ඊ සංවිධානයට බඳවා ගත් බව ආරක්ෂක අංශ වෙත ප්‍රකාශ කළෝය. 2011 අගෝස්තු මස හදිසි නීතිය අහෝසි වන වන විට 2,700 කට ආසන්න පිරිසක් මේ අනුව රඳවා ගෙන සිටි අතර 2011 සැප්තැම්බර් වන විට මෙම රැස්වියන් ගේ සංඛ්‍යාව 1,000 දක්වා පහත බැස තිබූ බව මාධ්‍ය වාර්තා සඳහන් කරයි.('ශ්‍රී ලංකාව හිටපු දව්ව කැරලිකරුවන් 1,800 ක් නිදහස් කරයි' ඇසෝසියේට් ප්‍රෙස් 2011 සැප්තැම්බර් 30)

භාරවන තැනැත්තන් රඳවා තබා ගැනීම පිළිබඳ ඉහත කී නියෝග අනුව පුනරුත්ථාපන පුහුණුවීම් ලබා දෙනු ලබන්නේ රැඳවුම් කඳවුරු තුළය. මෙම රැස්වියන් හට නීති සාහය ලබා ගැනීම පිණිස අවස්ථාවක් නොලැබුන නිසා මෙම පුනරුත්ථාපනය බලහත්කාරයෙන් රැස්වියන් මත පටවනු ලැබුවක් වන අතර එය මූලික වශයෙන් ම දකුණේ දේශපාලනය පිළිබඳ අධි ශික්ෂණයක් ඇති කිරීමේ අරමුණින් කරන ලද්දකි.

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර් ජාතික සම්මුතියට අනුව කිසිම කෙනෙකු අත්තනෝමතික ලෙස සිරභාරයට ගැනීම හෝ රඳවා තබා ගැනීම හෝ නොකළ යුතුයැයි පිළි ගැනේ. එක්සත් ජාතීන් ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අර්ථ නිරූපනයන්ට අනුව ' අධ්‍යාපනය ලබා දීමේ අරමුණින් හෝ යම් කිසිවෙක් අත්තනෝමතික ලෙස සිරභාරයට ගැනීම ඔහුගේ හෝ ඇයගේ නිදහස අහිමි කිරීමකි.

ඉහත කී රැස්වියන්ට අමතරව 2009 යුද්ධය නිමාවීමත් සමගම, එල් ටී ටී ඊ සංවිධානයේ විවිධ තරාතිරම් වල නායකයන් ලෙස සලකනු ලබන 1,800 ක් දෙනා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගෙන රඳවා තබා සිටින අතර මෙයින් බොහෝ දෙනෙකුට තවමත් අධිකරණය ඉදිරියේ නඩු පවරා නැත.

හා වධහිංසා වන්හි වින්දිතයින් බවට පත් වූ තැනැත්තන්ට හානිපූරණය හා අපරාධකරුවන් අධිකරණයට ඉදිරිපත් කිරීම (වගන්ති 12 හා 13) යන වගන්ති සම්බන්ධයෙන් විශේෂ අවධානයක් යොමු කොට ඇත.

එල් ටී ඊ ඊ ඊ සංවිධානයන් සමඟ සම්බන්ධකම් තිබූ තැනැත්තන් අධිකරණය ඉදිරියට ගෙන එනු ලබන්නේ කලාතුරකිනි. එසේ කලාතුරකින් හෝ අධිකරණයට ඉදිරිපත් කරනු ලබන තැනැත්තන් ද බොහෝ විට සාක්ෂි නොමැති කම නිසා නිදහස් කරනු ලබයි. මෙහි දී රජය සාමාන්‍ය නීතිය ප්‍රකාර කටයුතු නොකොට විශේෂ ගැසට් නිවේදන මගින් පිහිටුවනු ලබන පරිපාලන ක්‍රියාපටිපාටීන් මගින් ක්‍රියාකිරීම සම්බන්ධයෙන් දඬි අවධානයක් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය විසින් යොමු කරයි.

අන්තර් ජාතික නීතියට අනුව පරිපාලනමය විධිවිධාන මගින් පුද්ගලයන් රඳවා තබා ගැනීම කළ යුත්තේ ඉතාමත් සුවිශේෂ අවස්ථාවක දී එනම්, යම් කිසි බරපතළ අනතුරුදායක තත්වයක් වළක්වා ගැනීම පිණිස සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ ක්‍රියා කළ නොහැකි නම් පමණි. ආරක්ෂ හමුදා සාමාජිකයින් පමණක් නොව ආරක්ෂ අංශ සමඟ එක්ව ක්‍රියා කරන ආයුධ සන්නද්ධ කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් ද තමන් විවිධ වධහිංසාවන්ට හා අවමන් සහගත සැලකිලිවලට භාජනය කළ බව නොයෙකුත් අවස්ථාවලදී ඇතැම් රැදවියන්, හෙළිදරව් කොට ඇත.

බලහත්කාර අතුරුදහන් කිරීම් හා අධිකරණ-බාහ්‍ය ඝාතන වලට ගොදුරු වන්නන් ගේ මළ කඳන් හමුවන අවස්ථාවලදී එම මෘත ශරීර දඬි වධබන්ධනයන්ට ගොදුරු වූ තැනැත්තන් ගේ බව පැහැදිලිව දක්නට ලැබේ.

තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාවන්ට එරෙහි හිංසනය බොහෝ විට කෙළවර වන්නේ වධහිංසා පැමිණවීමෙන් බවත්, කාන්තා හිංසනය පිළිබඳ පැමිණිලි, බලධාරීන් විසින් නොසලකා හරින බවත්, මෙරට කාන්තා මානව අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂකයින් නොකඩවාම ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත පෙන්වා දෙයි. ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික හිංසනය බහුලව ව්‍යාප්තව ඇතත්, ඒ පිළිබඳ පැමිණිලි ඉදිරිපත් වන්නේ ඉතාමත් කලාතුරකින් බවත්, ඉදිරිපත් වන පැමිණිලි පවා විමර්ශනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලධාරීන් මන්දෝත්සාහි බවත් ඔවුහු තවදුරටත් වාර්තා කරති.

වධහිංසා පැමිණවීම ඇතුළු මානව අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝණය කරන අපරාධකරුවන්, වරදින් නිදොස්ව සිටිති. වධහිංසා පැමිණවීම ඇතුළු අනෙකුත් මානව හිමිකම් උල්ලංඝණය කිරීම් පිළිබඳ බරපතළ චෝදනා විමර්ශනය කිරීමට හා වගකිව යුත්තන් නීතිය ඉදිරියට ගෙන ඒමට බලධාරීන් අසමත් වීම අඛණ්ඩවම සිදුවන්නකි.

වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන් ගේ තුන්වන කමිටුවට ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් අවසාන වරට වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ 2005 දීය. වර්තමාන වාර්තාව 2005 සිට මේ දක්වා විශේෂයෙන් ම 2010-2011 අතර කාලපරිච්ඡේදය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්තා වූ වධහිංසා පිළිබඳ පැමිණිලි සමාලෝචනය කරයි. මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළ විශේෂයෙන් ම එල් ටී ඊ ඊ ඊ සැකකරුවන් අත් අඩංගුවාට ගැනීම හා වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ නිදර්ශන සහිතව සලකා බලමින් ශ්‍රී ලංකාවේ මානව අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිණිස පවතින නීති රීති හා ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් භාවිතය ඇගයීමකට ලක් කරයි.

2 වධහිංසා පැමිණවීම වැළැක්වීම පිළිබඳ නීතිමය හා පරිපාලනමය රාමුව

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හා ශ්‍රී ලංකාවේ වධහිංසා පැමිණීමට එරෙහි සම්මුතිය විසින් වධහිංසා පැමිණවීම බරපතල අපරාධයක් බවට නීතිගත කොට තිබුණත්, මෙම නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම පවතින්නේ ඉතාමත් දුර්වල අඩියකය.² වධහිංසා වැළැක්වීම පිළිබඳ නීතිමය සහතිකයක් යනු සුනංගු නොවන අධිකරණ ක්‍රියාපටිපාටියක් හා නිසි අධිකරණ ක්‍රියා පිළිවෙතක් අනුගමනය කිරීමය. නමුත් පසුගිය දශක තුන තුළම හදිසි නීතිය හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත මත උද්‍යත අධිකරණ ක්‍රියා පිළිවෙත නිසා ඉහතකී තත්වය ඇති වූයේ නැත. 2011 අගෝස්තු 30 වන තෙක් ම වලංගුව පැවති හදිසි නීති රෙගුලාසි යටතේ බලධාරීන්ට වෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමකින් තොරව පුද්ගලයන් දෙලොස් මසක් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීමටත්, පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ලේඛලය යටතේ යම් පුද්ගලයෙක් දෙ වසරක් කාලයක් රඳවා තබා ගැනීමටත් අවසර ලැබිණ.

තවමත් වලංගුව පවතින ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ පුද්ගලයෙක් දහ අට මාසයක්³ රඳවා තබා ගැනීමට බලධාරීන් ට බලය ලැබුණ අතර වෝදනා ඉදිරිපත් කරන තුරු කාල සීමාවකින් තොරව⁴ යම් පුද්ගලයෙක් රඳවා තබා ගැනීමට ද බලය ලැබිණ.

ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ බලධාරීන්ට උදවියන් තමන්ට අහිමක ස්ථානයක රඳවා තබා ගැනීමටත්, විමර්ශනයන් පැවැත්වෙන අතරතුර සැකකරුවන් එක් උදවුම් මධ්‍යස්ථානයක සිට තවත් උදවුම් මධ්‍යස්ථානයකට ඕනෑම අවස්ථාවක මාරු කිරීමටත් බලය ලැබුණි⁵.

ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂක හමුදා සාමාජිකයින් පුරුද්දක් ලෙසට අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් හමුදා කඳවුරු, වසා දමන ලද පාසැල් ගොඩනැගිලි, පෞද්ගලික නිවාස හා වසා දමන ලද කර්මාන්ත ශාලා වැනි ස්ථානයන් හි රඳවනු ලැබේ. අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් සඳහා රහස්‍ය උදවුම් මධ්‍යස්ථාන පවත්වා ගෙන යාම ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂ අංශ අතර ඉතාමත් ජනප්‍රිය ක්‍රමයකි. මෙම නිලනොවන උදවුම් මධ්‍යස්ථානයන් හි සිදුකරන වධහිංසා හා අනෙකුත් අවමන් සහගත සැලකිලි පැමිණිලි කිරීමට ක්‍රමයක් නැති නිසා ඉවසා සිටීමට ඇබ්බැහි වී සිටිති.⁶

² ශ්‍රී ලංකා නීතිඥවරියක් වන ක්‍රිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන 2009 දී සඳහන් කළ පරිදි ' වධහිංසා පැමිණවීම වැළැක්වීමේ පනත මගින් වධහිංසා පැමිණවීම බරපතල අපරාධයක් ලෙසට දක්වා තිබුණත් මෙම පනත, වධහිංසා පැමිණ වීම වැළැක්වීමට නිවර්තකයක් ලෙසට කරන බලපෑම සුළුය. 1994 සිට මෙම පනත යටතේ නඩු දහහතක් පවරනු ලැබූ නමුත් සැකකරුවන් වරදකරුවන් බවට පත් කරන ලද්දේ ඉන් නඩු දෙකක දී පමණක් වන අතර, නඩුකරයන් බොහොමයක් උපරිමාධිකරණයේ පෞරොක්ත ලේඛනයේ ලැයිස්තු ගත කොට තිබේ'.-ක්‍රිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන, 'Rule of Law in Decline: Study on Prevalence, Determinants and Causes of Torture and Other Forms of Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment in Sri Lanka, Published by the Rehabilitation and Research Centre for Torture Victims (RCT) May 2009

³ 1979 අංක 48 දරන ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත 9 (1) වගන්තිය

⁴ 1979 අංක 48 දරන ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත 7 (2) වගන්තිය

⁵ 1979 අංක 48 දරන ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත 7 (3) වගන්තිය

⁶ 1994 හදිසි නීති පනතට 2000 වසරේ දී සිදුකරන ලද සංශෝධනයක් මගින් අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් රඳවා තබන ස්ථාන නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කළ ස්ථාන විය යුතුයැයි නියම කරන ලදී. මේ අනුව අන්තර් ජාතික රතු කුරුස සංවිධානය හා ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් කොමිෂම වැනි සංවිධාන වලට උදවියන් පරීක්ෂා කිරීමට ඉඩකඩ සැලසෙන්නේ යැයි ද එමඟින් අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් වධහිංසා වලට ගොදුරු වීම වැළැක්විය හැකියැයි ද පිළි ගැනිණ. නමුත් භාවිතයේ දී සිදුවූයේ පොලිස්පතිවරයා විසින් කලින් කලට උදවුම් මධ්‍යස්ථාන අක්‍රමවත් ලෙසට ප්‍රකාශයට පත් කිරීම මගින් තවදුරටත් රහස්‍ය උදවුම් මධ්‍යස්ථාන පවත්වා ගෙන යාමට අනුබල දෙන ලැබීමයි.

අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිණිස තිබෙන රෙගුලාසි හා ක්‍රියාපටිපාටීන් නීති පුස්තකයට දැනටමත් ඇතුළත්ය. ඒ අනුව අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තෙක් එසේ අත් අඩංගුවට ගනු ලබන හේතුව දැනුම් දිය යුතුය; අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තාට සිය කාලක්‍රමයන්ට හා මිත්‍රයින් සමග කථා බහ කිරීමට ඉඩකඩ දිය යුතුය; අත් අඩංගුවට ගෙන පැය විසිහතරක් ඇතුළත අධිකරණයකට ඉදිරිපත් කොට රැඳවුම් නියෝගයක් ලබා ගත යුතු අතර, සැකකරුට නීති සාහය ලබා ගැනීමට පහසුකම් සලසා දීම යන කාරණා සම්බන්ධයෙන් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් ගරු කළ යුතු යැයි අපේක්ෂා කෙරේ. නමුත් මේ කාරණා සම්බන්ධයෙන් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් නොකඩවාම නොසලකා හරිනු ලැබේ. මේ තත්වය සම්පූර්ණයෙන් ම අන්තර් ජාතික නීතිය උල්ලංඝනය කිරීමකි. ඇත්ත වශයෙන්ම සිදුවන්නේ යම්කිසි තැනැත්තෙක් අත් අඩංගුවට ගත් පසු ඔහුට හෝ ඇයට නීතිඥ සහාය ලබා ගැනීමට තිබෙන ඉඩකඩ අහුරන අතර කාලක්‍රමයන්ට හා මිත්‍රයින් සමග කථාබහ කිරීමට ද ඉඩක් නොදීමයි. සැකකරු නොයෙකුත් අවමන් සහගත සැලකිලිවලට ගොදුරු කරන අතර ඒ සියල්ල කෙළවර වන්නේ වධහිංසා වලට භාජනය කිරීමෙනි. මෙම අවනීතික ක්‍රියාවලියේ දී සමහර සැකකරුවන් මිය යයි. එසේත් නැත්නම් බරපතල ලෙස තුවාල ලබා සද්කාලික අංග විකල්වයකට පත් වෙයි. මෙම අවමන් සහගත සැලකිලි තවත් උත්සන්න වේදානීය යන සැකයෙන් බොහෝ විට සැකකරුවන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටි නීතිවේදීන් පවා තම සේවාදායකයා අත් අඩංගුවේ දී කෲර වධහිංසාවන්ට ගොදුරු වූ බව වාර්තා නොකරයි. තවත් සමහර සැකකරුවන් වධහිංසා වලින් මිදීමේ උපායක් ලෙසට තමන් නොකළ වරදවල් පවා පිළි ගත් අවස්ථා වාර්තා වෙයි.

ශ්‍රී ලංකා සාක්ෂි පනතට අනුව යම්කිසි අත් අඩංගුවේ පසුවන සැකකරුවෙක් මහසේත්‍රුන්වරයෙක් ඉදිරියේ හැර පොලිස් හෝ රජයේ නිලධාරියෙක් ඉදිරියේ කරනු ලබන පාපොච්චාරණයක් වලංගු ප්‍රකාශයක් වශයෙන් පිළි නොගනී⁷. නමුත් මෙබඳු සාක්ෂි ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ නීතියානුකූල සාක්ෂි වශයෙන් පිළි ගනිති. සාමාන්‍ය පිළිගත් නීති සම්ප්‍රදයන්ට අනුව 'බල කිරීම්, තර්ජන යටතේ හෝ ලාභ ප්‍රයෝජන ලැබීමේ අරමුණින් ' කරන ලද ප්‍රකාශ අධිකරණයන් ඉදිරියේ වලංගු ප්‍රකාශ වශයෙන් පිළි නොගනී. නමුත් මෙම නීතිය සම්ප්‍රදය බිඳ දමමින් ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ යම්කිසි සාක්ෂියක් බල කිරීම, තර්ජනය කිරීම යටතේ හෝ ලාභ ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීමේ අරමුණින් කරන ලද්දක් බව ඔප්පු කිරීමේ බර වින්දිත සැකකරුටම පැවරේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් වැසියන්ට යුද්ධ හමුදාව විසින් සලකන ලද ආකාරය විවේචනය කරන ලදී යන චෝදනාව මත මාධ්‍යවේදී ජේ තිස්සනායගමට එරෙහිව 2010 දී ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ පවරන ලද නඩුවේ ප්‍රධාන සාක්ෂිය වූයේ, ඔහු විසින්ම ආරක්ෂක අංශ වෙත ලබා දෙන ලද කට උත්තරයයි. තිස්සනායගම අධිකරණය ඉදිරියේ දී මෙම කට උත්තරය ලබා ගන්නා ලද්දේ තමාව දැඩි පීඩනයකට හසු කිරීමෙන් පසු සිය කැමැත්තකින් තොරව යැයි කියා සිටියේය. නමුත් අධිකරණය මෙම තර්කය පිළි නොගත්තේ ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ එබඳු සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීමට පැමිණිලි පක්ෂයට අවසර තිබෙන බැවිනි. මෙම නඩු විභාගය අවසානයේ දී තිස්සනායගම බරපතල වැඩ ඇතිව අවුරුදු 20ක සිර දඬුවමකට යටත් කරන ලදී. මෙම නඩු විභාගය පිළිබඳව දේශීයව මෙන් ම ජාත්‍යයන්තරව ද පැන නැගුන විරෝධතා නිසා අවසානයේ දී තිස්සනායගම හට ජනාධිපති සමාවක් දෙන ලද අතර සිරෙන් නිදහස් වූ තිස්සනායගම ශ්‍රී ලංකාව අතහැර විදේශ ගත වූයේය.

සැකකරුවන් ගෙන් ලබා ගන්නා පාපොච්චාරණ සාක්ෂි වශයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම ආරක්ෂක අංශ විසින් අනුගමනය කරන පුරුද්දක් බවට පත් වී තිබේ. නමුත් නඩු පැවරීම පිණිස අවශ්‍ය වෙනත් සාක්ෂි පිළිබඳව

⁷ ශ්‍රී ලංකාවේ සාක්ෂි ආඥා පනත 25 වන හා 26 වන වගන්ති

විමර්ශන කටයුතු අවසන් නොකරන බැවින්, නඩු පැවරීමකින් තොරව සැකකරුවන් දීර්ඝ කාලයක් අත් අඩංගුවේ තබා ගනු ලබති.

ශ්‍රී ලංකාවේ අත් අඩංගුවේ පසු වන්නන්, වධහිංසා වලට භාජන විමට තවත් හේතුවක් නම්, වැරදි කරනු ලබන පොලිසිය හා හමුදා නිලධාරීන් ට එරෙහිව කිසිම නීතියානුකූල පියවරක් නොගැනීමයි. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් විසින් සිදු කරනු ලබන වධහිංසා පැමිණ විම පිළිබඳ පැමිණිලි විභාග කිරීම පිණිස ඵලදායී හා ස්වාධීන යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවා නොමැත. මෙම තත්වය වඩාත් නරක අතට හරවමින් 2006 දී පොලිසිය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය යටතට ගනු ලැබීය. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ සිවිල් නීතිය හා සාමය රකින පොලිසිය හා ආරක්ෂක මෙහෙවරක් ඉටු කරන යුද්ධ හමුදාව අතර තිබූ දුරස්ථභාවය බොද වි යාමත්, පොලිසිය සෘජුවම විධායකයේ බලපෑමට ලක් විමත්ය.

විශේෂයෙන් ම එල් ටී ටී ඊ සැකකරුවන්ට, මෙලෙස දීර්ඝ කාලයක් නඩු විභාගයකින් තොරව රඳවා තබා ගැනීමත් බාහිර ලෝකය සමග ගණුදෙනු කිරීමත් අහුරා තිබේ. මේ නිසා ඔවුහු වධහිංසාවන් ට ගොදුරු විමට තිබෙන ඉඩකඩ වැඩිය. එල් ටී ටී ඊ සැකකරුවන් බොහෝ දෙනෙක් හෙළිදරව් නොකරන ලද නීතියානුකූල නොවන රැඳවුම් මධ්‍යස්ථානයන් හි රඳවා සිටියි. මෙවැනි සැකකරුවන් ඉතා පහසුවෙන් වධහිංසනයට, බලහත්කාර අතුරුදහන් කිරීම් හා අධිකරණ-බාහ්‍ය ඝාතනයන්ට ගොදුරු වෙයි.

3 වධහිංසා පැමිණවීම සහ අවමන් සහගත ලෙස සැලකීම:

වධහිංසා පැමිණවීමට එරෙහි සම්මුතිය 1 වන හා 16 වන වගන්ති

වධහිංසා පැමිණ විමට එරෙහි සම්මුතියේ 1 වන වගන්තිය 'වධහිංසා පැමිණවීම' යනු කුමක් දැයි නිර්වචනය කරයි. ඒ අනුව ' රජයේ නිලධාරියෙක් හෝ ඔහුගේ අනුමැතිය ඇතිව වෙනත් තැනැත්තෙක් විසින් කිසියම් තැනැත්තෙකු ගෙන් තමා පිළිබඳව හෝ වෙනත් පාර්ශවයක් පිළිබඳව තොරතුරු හෝ පාපෝච්චාරණයක් ලබා ගැනීම පිණිස ශාරීරිකව වේදනාවක්, කැක්කුමක් හෝ මානසික පීඩාවක් ඇති කිරීම පිණිස සිතාමතා පහර දීම, ඔහු හෝ ඇය විසින් කරන ලදැයි හෝ තෙවන පාර්ශවකයක් විසින් කරන ලදැයි අනුමාන කරන යම් ක්‍රියාවකට අධිකරණ-බාහ්‍ය දඬුවම් පැමිණවීම, තැනිගැන්වීම, බල කිරීම හෝ කුමන ආකාරයක හෝ වෙනස්කමකට භාජනය කිරීම මෙම සම්මුතිය යටතේ වධහිංසා පැමිණවීම වශයෙන් සලකනු ලැබේ.

16 වන වගන්තිය මෙම සම්මුතිය සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය පාර්ශවයන් ගේ වගකීම් පැහැදිලි කරයි. ඒ අනුව සෑම රාජ්‍ය පාර්ශවයක් ම සිය බල ප්‍රදේශය තුළ රජයේ නිලධාරියෙකු හෝ අවසර ලත් එසේත් නැත්නම් අනුබල ලත් තැනැත්තෙක් විසින් කිසිම පුද්ගලයෙකු කෲර අවමන් සහගත හා අමානුෂික වධහිංසා පැමිණ විමක් ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකි ආකාරයේ දඬුවම් පැමිණවීමකට ක්‍රියා කිරීම වැළැක්විය යුතුය.

මෙම වගන්ති දෙක අනුසාරයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වධහිංසා පැමිණ විම පිළිබඳ ප්‍රගතිය සමාලෝචනය කළ හැකිය.

පොලිසිය හා ආරක්ෂක හමුදා විසින් සැකකරුවන්ට වධහිංසා පැමිණවීම හා අවමන් සහගත ලෙස සැලකීම එදිනෙදා අසන්නට ලැබෙන පුවතකි. ඇමිනිස්ට්‍රි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වසර කිහිපයක සිටම ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිසිය හා ආරක්ෂක අංශ විසින් සැකකරුවන්ට වධහිංසා පැමිණවීම පිණිස අනුගමනය කරන මිලේෂ ක්‍රම හා විධි පිළිබඳ තොරතුරු එක් රැස් කර ඇත. බුටි පාවහන් හෝ වෙනත් මොට්ට මෙවලම් වලින් පහර දීම, විදුලි සැර ඇල්ලීම, කාන්තා සැකකාරියන් දූෂණය කිරීම ඇතුළු ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශවයටම ලිංගික අඩන්තේට්ටම් කිරීම්, දෙපයින් එල්ලා පහර දීම, මිරිස් කුඩු හෝ ඉන්ධන බලහත්කාරයෙන් ආශ්වාස කිරීමට සැලැස්වීම යනාදිය ඉතාමත් සුලභව අනුගමනය කරන ක්‍රම වශයෙන් වාර්තා වේ.

2010 වර්ෂය තුළ පමණක් පොලිස් අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ බරපතළ අපරාධ පිළිබඳ සැකකරුවන් දස දෙනෙකුට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් අද්භූත අන්දමින් පොලිස් අත්අඩංගුවේ සිටිය දී මිය ගිය බවට වාර්තා වෙයි. අවස්ථා කිහිපයකදීම පොලිසිය කියා සිටියේ තමන් අත් අඩංගුවට ගත් සැකකරු සඟවා තිබෙන ආයුධ පෙන්වීමට ගිය ගමනේ දී පෙරළා තමන්ට පහර දීමට තැත් කළ නිසා ආත්ම ආරක්ෂාවට තබන ලද වෙඩි තැබීමකින් සැකකරු මිය ගිය බවයි.⁸ 2011 ඔක්තෝබර් 3 වන දින මොරටුව පොලිසියට අනුයුක්තව සිටි පොලිස් නිලධාරියකු ඝාතනය කිරීම පිළිබඳව සැකපිට අත් අඩංගුවට ගත් ලලිත් සුසන්ත, විමර්ශන පැවැත්වෙන අතරතුර දී 'සඟවා තිබෙන ආයුධ' පෙන්වීම පිණිස බොල්ගොඩ දූවට බෝට්ටුවකින් ගෙන යන ලදී.ගඟ මැද දී පළා යාමට තැත් කළ හෙතෙම දියේ ගිලී මිය ගිය බව පොලිසිය වාර්තා කළේය.⁹

ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් සංවිධාන කිහිපයක්ම පොලිස් වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ සිද්ධීන් නියාමනය කරයි. අවස්ථා කිහිපයකදීම මෙම සංවිධාන විසින් වින්දිතයින් ගේ මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කරන ලද්දේය. සලකා බැලූ ඇතැම් ඉල්ලීම් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය පැමිණිලිකරුට පක්ෂව තීන්දු කරමින් වන්දි ගෙවන ලෙස වගඋත්තරකරුට නියම කළේය. එහෙත් සිදු වූ 'අලාභයට සාපේක්ෂකව' නියම කරන ලද මූල්‍යමය වන්දිය අප්‍රමාණවත්ය. කෙසේ වෙතත් මෙම පියවරවල්, පොලිස් වධහිංසා පැමිණවීම පහළ දමා ගැනීමට හෝ ඒ පිළිබඳ වගවීම සම්බන්ධයෙන් බලපෑමක් කිරීමට තරම් ප්‍රමාණයක් නොවීය.¹⁰

වධහිංසා වලට ගොදුරු වීමේ අනතුරු:

ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වධහිංසා වලට ගොදුරු වීමට ඉඩ ඇති කණ්ඩායම් කිහිපයක් හඳුනා ගෙන තිබේ.

ආණ්ඩු විරෝධීන් යැයි අනුමාන කරන තැනැත්තන්ට වධහිංසා කිරීමේ අවදානම:

ආණ්ඩු විරෝධීන් ලෙසට බලධාරීන් විසින් හංවඩු ගසන තැනැත්තන් වධහිංසනයට භාජනය වීම සම්බන්ධයෙන් දැඩි අවදානමකට මුහුණ දෙති. මෙම ගණයට දේශපාලන හා වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීන්, මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින් හා නිදහස් මාධ්‍යවේදීන් ඇතුළත් වේ.මෙලෙස හංවඩු ගසන තැනැත්තන් එක්කෝ ආරක්ෂක හමුදා විසින් හෝ එසේ නැත්නම් ඔවුන් ගේ අනුග්‍රහය ලබන මැර කණ්ඩායම් විසින් අත් අඩංගුවට ගෙන වධහිංසා පැමිණ වීම නිරන්තරයෙන් ම වාර්තා වේ.¹¹

⁸ ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය- 2011 ජගත් මානව හිමිකම් ප්‍රගති වාර්තාව http://files.amnesty.org/air11/air_2011_countryreports_en.pdf පිටු 301-304

මෙම වාර්තාවේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් වන ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව විසින් විමර්ශනය කළ 2010 සැප්තැම්බර් මස පොලිසිය විසින් ඝාතනය කරන ලද මාතලේ සුරේෂ් කුමාර, ඇඹිලිපිටියේ අජිත් ප්‍රසන්න, හංවැල්ලේ ලක්ෂ්මන්, ඝාතන උද්‍යමය වශයෙන් උපුටා දක්වා තිබේ.

⁹ The Island October 4 2011

¹⁰ 'නිදර්ශනයක් වශයෙන් වන්දසේන විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම සඳහන් කළ හැකිය.' 2007 ජූනි 27වන දින, අවමංගලයකට සහභාගි වීම පිණිස යමින් සිටි පැමිණිලිකරුට බදුරලිය පොලිසියට අනුයුක්ත නිලධාරීන් සහර දෙනෙක් විසින් පහර දෙන ලදී. මින් පොලිස් නිලධාරීන් දෙදෙනෙක් යකඩ විල්ලුවක් යෙදූ ලී පොල්ලකින් පැමිණිලිකරුට පහර දුන් අතර මෙම සිද්ධිය පිළිබඳ පැමිණිලි නොකරන ලෙසට තර්ජනය කළේය. එහෙත් වේදනාව ඉවසා ගත නොහැකි වූ පැමිණිලිකරු වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ගත් අතර වෛද්‍ය වාර්තා වලට අනුව ශරීරය අභ්‍යන්තර රුධිරය වාහනය වීම වාර්තා වී තිබුණි. අධිකරණය විසින් පැමිණිලිකරුට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 11 වන වගන්තිය ප්‍රකාර අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීම සිදුවී තිබෙන බව තීන්දු කරමින් ඔහුට රජයෙන් රුපියල් 75,000 මුදලක් ගෙවීමට නියම කළේය. SC (FR) Application No 258/2007

¹¹ නිදහස් මාධ්‍ය කණ්ඩායම් වල වාර්තාවන්ට අනුව 2004 සිට මේ දක්වා මාධ්‍යවේදීන් 16 දෙනෙකු හා ජනමාධ්‍යයට සම්බන්ධ තවත් 19 දෙනෙකු නාදුනන ඝාතකයින් විසින් ඝාතනය කොට ඇතැයි වාර්තා වේ. මෙම සිද්ධීන් ගෙන් කිසිවක් නිසි පරිදි පොලිසිය විසින් විමර්ශනය නොකරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව ජනමාධ්‍යවේදීන්ට සලකන ආකාරය පිළිබඳ ප්‍රබල විවේචකයෙක් වූද, ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පුවත් පත් කලාවේදීන්ගේ සංගමයේ ප්‍රධානියා ද වූ ජෝර්ජ් ජයන්ත, 2009 ජුනි මාසයේ දී ආයුධ සන්නද්ධ පිරිසක් විසින් පැහැර ගෙන ගොස් වධහිංසා පමුණුවන ලදී. මෙම සිද්ධියේ දී ඔහුගේ ආණ්ඩුව විවේචනය කරන ක්‍රියා කලාපය අත් හිටුවන ලෙසට තර්ජනය කරන ලද අතර, දඬුවමක් වශයෙන් අතැඟිලි කඩා දැමීමේය. තමා මුහුණ දුන් මෙම බියකරු අත් දැකීම 2011 අප්‍රියෙල් මස ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ජනමාධ්‍යවේදය හදුරන සිසුන් පිරිසක් ඉදිරියේ දී මේසේ ප්‍රකාශ කළේය. 'මට වධහිංසා පමුණුවන ලද අතර මගේ වම් පාදය බිඳින. මම අද ඇවිදින්නේ පාදයේ අස්ථි එකට බැඳ දමන ලද වානේ පට්ටමකට පින් සිදුවෙන්නටය. මින් තතර නොවූ ඔවුන් මගේ ශරීරය මතට ඇසිඬි වත් කළේය. මගේ උවුල හා කොන්ඩය අතරින් පතර කපා දමා ඒ කෙස් ගස් මට ආශ්වාස කරන මෙන් බල කළේය. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ අද දක්වාමත් මම තදබල හෘද වේදනාවකින් පෙළීමයි. මම සිහිමුර්ජා වූ විට මා මලේ යැයි සිතා මගේ අප්‍රණානික සිරුර අගලකට විසි කොට පලා ගොස් තිබුණි'.¹²

දේශපාලන රැකවරණ අයදුම් පත් ප්‍රතික්ෂේප වූ තැනැත්තන් වධහිංසාවලට මුහුණ දීමේ අවදානම:

දේශපාලන රැකවරණ පතා විදේශ ගත ව සිට සිය අයදුම්පත් ප්‍රතික්ෂේප වූ ශ්‍රී ලංකීයයින් නැවත සියරට බලා පැමිණි විට ඔවුහු බලහත්කාරයෙන් රඳවා තබා ගෙන වධහිංසා වලට භාජනය කිරීමේ අනතුරුක් තිබේ.

නිදර්ශනයක් වශයෙන් 2009 දී දේශපාලන රැකවරණ පතා ඕස්ට්‍රේලියාව බලා ගමන් කරමින් සිටින්නේ යැයි සැක පිට ශ්‍රී ලංකීය සරණාගතයින් රැගත් නෞකාවක් ඕස්ට්‍රේලියානු බලධාරීන් විසින් අත්අඩංගුවට ගන්නා ලදී. මෙම නෞකාවෙහි ගමන් ගත් සුමිත් මෙන්ඩිස් හා ඉන්දික මෙන්ඩිස් ඕස්ට්‍රේලියානු බලධාරීන් විසින් ක්‍රිස්මස් දූපතෙහි රඳවා තැබීය. මෙම දෙපොළ ඕස්ට්‍රේලියාවේ දේශපාලන රැකවරණ ඉල්ලා ඉදිරිපත් කරන ලද අයදුම්පත ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබූ අතර ඔවුහු අවසානයේ දී ශ්‍රී ලංකාවට පිටුවහල් කළේය.කටුනායක ගුවන් තොටු පොළට පැමිණි ඔවුන් එහිදී අත් අඩංගුවට ගෙන අපරාධ විමර්ශන දෙපාර්තමේන්තුවට බාර දුන්නේය. සුමිත් මෙන්ඩිස් නිදහස් කරනු ලැබූ නමුත් ඉන්දික මෙන්ඩිස් අපරාධ විමර්ශන දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් තමන්ට වධහිංසා පැමිණ වූ බවත් එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කන් වල දෝෂ හට ගත් බවත් කියා සිටියේය. රිමාන්ඩ් භාරයට පත් කරන ලද ඉන්දික මෙන්ඩිස් මීගමුව රිමාන්ඩ් සිර මැදිරියට මාස අටක කාලයක් රඳවා තැබීය. 2010 අගෝස්තු 14 වන දින මෙම සොහොයුරන් දෙපොළ යලිත් ඕස්ට්‍රේලියාව බලා යාමට සැලසුම් කරන ලද්දේය යන චෝදනාව මත අත් අඩංගුවට ගත්තේය. මෙම අවස්ථාවේදීත් සුමිත් මෙන්ඩිස් තමාට දින හයක් තිස්සේ අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් විවිධ වධහිංසා පමුණුවන ලද බව කියා සිටියේය.

එල් ටී ටී ඊ පාක්ෂික සැකකරුවන් වධහිංසාවන්ට මුහුණ දීමේ අවදානම:

අත්අඩංගුවට ගනු ලබන එල් ටී ටී ඊ පාක්ෂික සැකකරුවන් වධහිංසා හා වෙනත් අවමන් සහගත සැලකිලිවලට ගොදුරු වීමේ දැඩි අවදානමක් තිබේ. එල් ටී ටී ඊ සැකකරුවන් ත්‍රස්ත විමර්ශන ඒකකය හා යුද්ධ හමුදාව විසින් පවත්වා ගෙන යන රැදවුම් මධ්‍යස්ථානයන් හි හුදකලාව සිර අඩස්සියේ තබනු ලබයි. එල් ටී ටී ඊ රැදවියන් ඉතා දීර්ඝ කාලයක් ප්‍රශ්න කිරීම් වලට භාජනය වන අතර ඔවුන්ට දක්ෂ හා කෘතහස්ත නීති ආධාර නොලැබෙන අතර සිය පවුල් වල සාමාජිකයින් හෝ ස්වාධීන නිරීක්ෂකයින් මුණ ගැසීමට අවස්ථාවක් ද නොලබයි.

¹² Sri Lankan journalist speaks of attacks on media," Iowa State Daily.com, Posted: Monday, April 11, 2011 5:21 pm | Updated: 12:03 pm, Fri Apr 15, 2011; http://www.iowastatedaily.com/news/article_4e797578-648b-11e0-91ae-001cc4c002e0.html

ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය ශ්‍රී ලංකාවේ යුද්ධය ආශ්‍රිත මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයන් හි දී දීර්ඝ කාලයක් තිරන වී සිටියි. මෙහි දී රැඳවියන් ගේ හා බලහත්කාර අතුරුදහන් වීම් වලට ගොදුරු වූ පවුල් සාමාජිකයින් විසින් සපයන ලද තොරතුරු ද, අති විශාල සංඛ්‍යාවක් එකතු කොට ඇත. පහත දැක්වෙන්නේ ඒ අතරින් තෝරා ගත් නිදර්ශන කිහිපයකි.

නිදර්ශන අංක 1

එල් ටී ටී ඊ සංවිධානයට ආධාර කිරීම නිසා වධහිංසා පැමිණවීම

ශ්‍රී ලංකික දව්‍ය ජාතිකයෙක් වූ හතලිස් හැවිරිදි රෝයි මනෝකුමාර් සමාදානම් ත්‍රස්ත විමර්ශන ඒකකය විසින් අත් අඩංගුවට ගනු ලබන්නේ 2007 සැප්තැම්බර් මාසයේදීය. 'මාව අත් අඩංගුවට ගන්නට පස්සේ තදින් පහර දුන්නා. ඉතාමත් නින්දිත විධියට සැලකුවා. මාව අවුරුද්දකට වැඩිය නඩු පවරන්නේ නැතිව අත් අඩංගුවේ තියා ගෙන හිටියා. මට කිසිම නීතිඥ සාහයක් ලබා ගන්නට අවසර දුන්නේ නැහ. මුළු දවස තිස්සේම මට මංවු දලා තිබුනේ. නිලධාරීන් මහත්වරුළු ගොල්ලන්ට හිතෙන හිතෙන වේලාවට මට පහර දුන්නා. රෑ වුනාම මගේ එක අතක් මේසයකට ගැට ගහලා දනවා. සමහර දවස් වලට මගේ එක් අතක් උස්සලා බෙල්ල වටේ ඔතලා මංවු දනවා. ඊට පස්සේ අනිත් උරහිසට බර පටවනවා.

බුස්සේ දී මාව හිර කර තිබුනේ වැසිකිලි නැති කාමරයක. මට බෝතලයකුයි පොලිතීන් බැග් එකකුයි දීලා තිබුනා. මුළු බුස්ස කඳවුරේම හිටිය රැඳවියන් 160කට තිබුනේ වැසිකිලි තුනයි.'

සාමදානම් විසින් කළ ප්‍රකාශයක් උපුටා දක්වන කැනඩා මාධ්‍ය වාර්තාවකට¹³ අනුව ඔහු සමග සිටි අනෙකුත් රැඳවියන්ට බොහෝ විට ක්‍රිකට් පිති වලින් හා තද රබර් පොළ වලින් පහර දී තිබුණි. සජීවී විදුලි රැහන් ඇඟිලි වල ගැට ගැසීමක්, ඇතැම් රැඳවියන් ගේ ගුද මාර්ගයෙන් යකඩ කුරු ඇතුළත් කිරීමත් කරනු ලැබින.

සාමදානම් හට නගා තිබූ චෝදනාව වූයේ එල් ටී ටී ඊ සංවිධානයට විද්යුත් උපකරණ ආනයනය කිරීමට උපකාර කළේය යන්නයි. ඔහු මෙම චෝදනාව ප්‍රතික්ෂේප කළේය. තමා ගේ ප්‍රකාශය සිය කැමැත්තෙන් කළ එකක් නොවන බවත්, සිය අත්සන බලහත්කාරයෙන් යෙදූ බවත්, තමා ගේ නීතිඥයින් පවා වරද පිළි ගන්නා මෙන් උපදෙස් දුන් බවත් හෙතෙම වැඩිදුරටත් කියා සිටියේය. නඩු විභාගය අවසානයේ දී ඔහුට ලක්ෂ පහක දඩයක් නියම කරන ලදී.

සාමදානම් විසින් විස්තර කරන ලද වධහිංසා පමුණුවන විධි ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය විසින් මෙතෙක් පළ කරන ලද අධ්‍යයන වාර්තා හා මැනවින් සැසඳේ.¹⁴

නිදර්ශන අංක 2:

එල් ටී ටී ඊ සැකකරුවකුට බන්ධනාගාරයේ දී පහර දීම හා වධහිංසා පැමිණ වීම:

ටී ගනේෂන්¹⁵ 2002 දී එල් ටී ටී ඊ සංවිධානය විසින් පැහැර ගෙන ගොස් වසර දෙකක පමණ කාලයක් ගොවිපළක බලහත්කාරයෙන් සේවයේ යොදවා සිටි තැනැත්තෙකි. ඔහු ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත කළ ප්‍රකාශයට අනුව, 2008 ජුනි මස 19 වන දින සුදු වෑන් රථයකින් පැමිණි නාදුනන පිරිසක් විසින් ඔහුව පැහැර ගෙන ගොස් කොළඹ වරාය පොලීසියට භාර දෙන ලද්දේය. එහි දී මහේස්ත්‍රාත් වරයෙක් වෙත ඉදිරිපත් නොකර දින 28ක් එහි රඳවා තබනු ලැබීය. පොලීසිය ඔහු එල් ටී ටී ඊ මිලිටරි අංශයේ සාමාජිකයෙක්

¹³ "Canadian detainee wants probe into detention and alleged torture in Sri Lanka," National Post, 21 July 2011 <http://news.nationalpost.com/2011/07/01/canadian-detainee-wants-probe-into-detention-and-alleged-torture-in-sri-lanka/#more-74988>

¹⁴ නිදර්ශනයක් වශයෙන් බලන්න Sri Lanka: Torture in custody, 31 May 1999, ASA 37/010/1999 <http://www.amnesty.org/en/library/asset/ASA37/010/1999/en/e0d58d47-e1d8-11dd-a03a-6b5b1e49bce3/asa370101999en.html>

¹⁵ අන්වර්ථ නාමයකි.

හා ඔක්කුකරුවෙක් බවට ඔහුට චෝදනා කළේය. තමා එල් ටී ඊ සංවිධානය විසින් පැහැර ගෙන ගිය බව පිළිගත් නමුත්, තමාට ඉදිරිපත් කරන ලද අනෙක් චෝදනා ඔහු විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. ඔහුට තදබල ලෙස වධහිංසා පමුණුවනු ලැබීය. වරෙක ඉන්ධන පෙඟ වූ බැගයක ඔහු ගේ හිස ඔබා තැබීය. පොලු වලින් මුළු ශරීරයටත් යටි පතුලටත් පහර දුන්නේය. විදුලි සැර ශරීරයට කවන ලද අතර අණ්ඩ කෝෂ විදුලි හිටරයකින් පුළුස්සන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කොන්දේ, දෙපා හා පාද වලද තදබල වේදනාවක් ඇති විය. ජුනි මස 28 දින ගනේෂන් ගේ පවුලේ අයට ඔහුව මුණ ගැසීමට අවසර දෙන විට ඔහු ශරීරයේ දැඩි වේදනාවකින් පෙළෙමින් සිටියේය.

2008 ජුනි 22 වන දින කොළඹ මහේස්ත්‍රාත්වරයා වෙත ඉදිරිපත් කොට රිමාන්ඩ් භාරයට පත් කළේය.

2009 නොවැම්බර් 13 දින බන්ධනාගාර නිලධාරීන් ගේ ගනේෂන් ඇතුළු දවඩ සිරකරුවන් අට දෙනෙකු ගේ නම් හඬ නගා කියවා සිංහල සිරකරුවන්ට බාර දෙන ලදී. බන්ධනාගාර නිලධාරීන් ගේ උපදෙස් මත, අනෙක් සිරකරුවන් විසින් ඔහුට තදබල ලෙස පහර දුන්නේය.

ගනේෂන් විසින් මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමක් ඉදිරිපත් කරමින් තමා අත්තනෝමතිකව සිරභාරයට ගෙන රඳවා තබා ගත් බවත්, කෲර අමාත්‍යවරයා වධහිංසාවන්ට භාජනය කළ බවත් කියා සිටියේය. 2010 ජුනි මස 22 වන දින ගනේෂන් වසර දෙකක කාලයක් රඳවා ගෙන සිටි රිමාන්ඩ් බන්ධනාගාරයෙන් නිදහස් කළේය. මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම පවත්වා ගෙන යන කාලය තුළත් ඉන් අනතුරුවත් ගනේෂන් නිරන්තරයෙන් ම බන්ධනාගාර නිලධාරීන් ඇතුළු ආරක්ෂ අංශ නිලධාරීන් ගේ තාඩන පීඩනයන්ට ගොදුරු වූ අතර අවසානයේදී රට අතහැර විදේශීය රටකට පලා ගියේය.

නිදර්ශන අංක 3 කාන්තා හිංසනය, ලිංගික හිරිහැර හා ස්ත්‍රී දූෂණය

එක් උතුරෙහි පදිංචි මිත්තණියක් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානයට ප්‍රකාශයක් කරමින්, තමා ඇතුළු අවතැන් කාන්තාවන් 2009 දී යුද්ධ හමුදාව විසින් අත් අඩංගුවට ගත් බවත් තමන් ඇතුළු අනෙකුත් කාන්තාවන් සම්පූර්ණයෙන් ම නිරුවත් කොට පෙළ ගසා තබා ලිංගික හිරිහැර කරමින් අවසානයේ දී සිය මිනිබිරියන් ඉදිරියේ තමා දූෂණය කළ බවත් කියා සිටියේය.¹⁶

නිදර්ශන අංක 4 එල් ටී ඊ ඊ යට බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගත් තැනැත්තෙකුට එල් ටී ඊ ඊ සාමාජිකයෙකු යැයි සලකා වධහිංසා පැමිණවීම:

ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත සහන සේවකයෙක් විසින් එල් ටී ඊ ඊ ය විසින් බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගන්නා ලද නිස් හැවිරිදි තරුණයෙක් කළ පාපෝච්චාරණයක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඔහු එල් ටී ඊ ඊ සංවිධානයට 2007 දී බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගන්නා ලද තැනැත්තෙකි. 2009 දී ආරක්ෂක අංශ විසින් ඔහුව අත් අඩංගුවට ගන්නා ලදී. අත් අඩංගුවේ දී කරනු ලැබූ වධහිංසා නිසා ඔහුගේ කන් අඩි පුපුරා ගොස් සම්පූර්ණයෙන් ම ශ්‍රවණාබාධිතයෙක් වූ අතර උකුල් ඇටයක් කැඩීම නිසා අංග විකල තැනැත්තෙක් බවට පත් විය. මෙම පෙත්සම ඉදිරිපත් කරන අවස්ථාව වන විට ඔහු මානසික ආබාධිතයෙක් බවට පත් වී සිටියේය¹⁷.

¹⁶ සම්මුඛ සාකච්ඡාවකින් උපුටා ගන්නා ලදී.
¹⁷ 2010 මාර්තු -සහන සේවකයෙක් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාවකි. සම්පූර්ණ වාර්තාව ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සතුව තිබේ.

ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නිදර්ශන:

මානව හිමිකම් පිළිබඳ නියාමනය කරන ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින් පසුගිය වසර දහතුන තුළ වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ සිද්ධීන් දහසකට වඩා වාර්තා කොට ඇත. ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව විසින් 'Police Torture Cases, Sri Lanka 1998-2011' මැයෙන් 2011 ජුනි මස පළ කරන ලද ප්‍රකාශනයේ එම කාලපරිච්ඡේදය තුළ සිය සංවිධානයට වාර්තා වූ වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ සිද්ධීන් 1,500 කට ආසන්න සංඛ්‍යාවකින් තෝරා ගත් සිද්ධීන් 323ක් සාරාංශ කොට දක්වා තිබේ. විශ්ලේෂණයට භාජනය වූ සිද්ධීන් ගෙන් බහුතරයක් සුළු අපරාධ ගණයේ ලා සැලකිය හැකි අපරාධ බව පෙන්වා දෙන එම වාර්තා අවසානයේ දී මේසේ කියයි. ' මෙම වාර්තාවෙහි සාරාංශ කොට දක්වා ඇති සිද්ධීන් විසින් හෙළිදරව් කරන වැදගත් ම කාරණය නම්, ගොතන ලද චෝදනා සම්බන්ධයෙන් අහඹු ලෙස අත්අඩංගුවට තැනැත්තන් වධහිංසාවන්ට ලක් කිරීමයි. ඇත්ත වශයෙන් ම ශ්‍රී ලංකාවේ අපරාධ-යුක්ති පසුදලිමේ ක්‍රියාවලියේ දක්නට ලැබෙන ගත කිලි පොලා යන ලක්ෂණය නම් දෛනිකව පොලීසිය විසින් ඉදිරිපත් කරන චෝදනාවන් ගෙන් බහුතරය ගොතන ලද ඒවා වීමයි. මෙම ගොතන ලද චෝදනා සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය පාපෝච්චාරණ ලබා ගැනීම පිණිස වධහිංසා පැමිණවීම උපායක් වශයෙන් පාවිච්චි කරයි.'¹⁸

පහත දැක්වෙන්නේ ඉන් උපුටා ගත් එක් නිදර්ශනයකි.

2010 දෙසැම්බර් මස 10 වන දින මිරිහාන පොලීසියට අනුයුක්ත නිලධාරීන් පිරිසක් විසින් රංජිත් සුමංගල අත් අඩංගුවට ගෙන දින හතකට ආසන්න කාලයක් අත් අඩංගුවේ තබා ගෙන වධහිංසා පමුණුවන ලද්දේය. ඔහු අත් අඩංගුවට ගැනීමෙන් ඔහු ගේ වධකයින් විසින් දෙඇස වසා (මෙම කණ්ඩායමේ එක් තැනැත්තෙක් අසල්වැසියෙක් බවත් අනෙක් තැනැත්තන් පොලීස් නිලධාරීන් බවටත් හඳුනා ගනී.) තැනින් තැනට ගෙන යන ගියේය. මෙම ස්ථානයන් ගෙන් ඔහුට හඳුනා ගැනීමට හැකියාවක් තිබුණේ සිය නිවසට ගෙන ගිය ගමනත් මිරිහාන පොලීස් ස්ථානයත් පමණි. අනෙක් ස්ථාන ඔහු කිසි කළෙක දැන සිටි ස්ථාන නොවේ. ගමන් කරමින් සිටි වෑන් රථය තුළ දී ඔහු මරා දමන බවටත් තර්ජනය කළ අතර දිගින් දිගටම පහර දෙනු ලැබින. මේ සියල්ලක්ම කරන ලද්දේ මෙතෙක් නොවිසඳ තිබූ අපරාධවල වගකීම ඔහු මත පැවරීමටය.

වෑන් රථය තුළ දී මිරිස් කුඩු පුරවන ලද පොලීතීන් බෑගයක් තුළට සිය හිස ඔබන ලද අතර ඔහු කිහිප අවස්ථාවකම හුස්ම හිරවීමේ තත්වයට පත් වූයේය. ගිනි අවි හා රන් ආහරණ මංකොල්ලයක් පිළිබඳ ඔහු ගෙන් දිගින් දිගටම ප්‍රශ්න කරන ලද අතර සිය වධකයා නොකඩවාම මුහුණට පහර එල්ල කළේය.

'මට පස්වතාවක් විතර හුස්ම හිර වුනා. බෑග් එකෙන් ඔළුව එළියට ගන්ඩ ඉඩ දුන්නේ අන්තිමට හුස්ම හිර වුනාම විතරයි. මට අතින් පයින් ගැහුවා. පටි වලින් ගැහුවා. මාව හඳුනා ගන්න බැරි ගොඩනැගිල්ලකට අර ගෙන ගියා. ඒ වේලාවේදීන් මිරිස් පුරවපු පොලීතීන් බෑග් එක ඔළුවට දූම්මා. මට බීම වාඩි වෙන්න කියලා මගේ ගාත් පෑගුවා. අන්තිමේ දී වධහිංසා වලින් බේරෙන්න මම හොරකම් කරපු බව පිළි ගත්තා. එතකොට හොරකම් කරපු බඩු පෙන්වන්න කියලා මාව මගේ ගෙදරට අර ගෙන ගියා. නමුත් මම හොරකම් නොකළ නිසා මට එහෙම හොර බඩු පෙන්වන්න පුළුවන් කමක් තිබුණේ නෑ. එතන දීන් මගේ හාර්යාව හා තරුණ ළමයින් ඉස්සරාහ මට පොල්ලකින් ඒ පොල්ල කැඩෙන කං පහර දුන්නා. ඊට පස්සේ ආයෙත් අළුත් පොල්ලක් හොයා ගෙන ඇවිත් මට ගැහුවවා.

¹⁸ ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව- Police Torture Cases, 1998-2011, <http://www.humanrights.asia/countries/sri-lanka/countries/sri-lanka/resources/special-reports/AHRC-SPR-001-2011-SriLanka.pdf>

මිරිහාන පොලිසිය ඇතුළේ පරණ බිල්ඩිමක් තියෙනවා. පොලිස් නිලධාරීන් මේකට කියන්නේ වධකාගාරය කියලා. මාව මේකට අර ගෙන ගිහිල්ලා රබර් හෝස් එකකිනුයි රබර් පටියකින්නුයි ගැනුව්වා. මගේ අත් වලට මංවු දමලා විනාඩි 30ක් විතර එල්ලලා තිබ්බා. කොහොම හරි අන්තිමේ දී පොලිසියට විසඳා ගන්න බැරිව තිබු වැරදි 21 ක් මට බාර ගන්න සිද්ධ වුනා.

මාව අවිස්සාවේල්ල මහේස්ත්‍රාත් උසාවියට ඉදිරිපත් කළේ දෙසැම්බර් 19 වෙනිදා. මහේස්ත්‍රාත්වරයා මාව රඳවා තබා ගැනීමේ නියෝගයක් නිකුත් කළ අතර යලිත් දෙසැම්බර් 21වනදා අධිකරණයට ඉදිරිපත් කරන ලෙසට පොලිසියට දැනුම් දුන්නා. ඒත් මාව දෙසැම්බර් 21 වනදා අධිකරණයට ඉදිරිපත් කළේ නැහ. ඒ වෙනුවට මට පොලිසියේ බිත්ති වල තීන්ත ගාන්න නියම කළා. දෙසැම්බර් 23 වනදා මාව මහේස්ත්‍රාත්වරයෙක් ඉදිරියට ඉදිරිපත් කළා. එයා මට ඇප දුන්නා. එහෙත් මාව නිදහස් කළේ දෙසැම්බර් 24වනදා. මම දෙසැම්බර් 25 වනදා රෝහල් ගත වුනා. රෝහලේ දී මට වධදීම නිසා ඇති වු තුවාලවලට විතරක් නෙමෙයි ස්නායු දුර්වල වීම නිසා ඊටත් ප්‍රතිකාර කළා.

2011 ජනවාරි මාසයේ දී මට විරුද්ධව පොලිසිය විසින් නඩු පවරා තිබෙන බව දැන ගන්නා’.

2011 මාර්තු මාසයේ දී රංජිත් සුමංගල විසින් මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමක් ගොනු කරන ලද අතර 2011 මැයි මාසයේ දී එම පෙත්සම පවත්වා ගෙන යාමට අධිකරණය විසින් අවසර දෙන ලදී. අධිකරණය විසින් වුදිකයින් තවදුරටත් පැමිණිලිකරුට හිරිහැර කරන්නේ නම් ඔවුන් අත්අඩංගුවට ගැනීමට සිදුවන බවට අවවාද කරන ලද නමුත් අධිකරණය ඔවුන්ට නිදල්ලේ සිටින්නට ඉඩ සලසා තිබුනි¹⁹

4. හදිසි නීතිය හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ නීතීන් හි බලපෑම:

වධහිංසා වැළැක්වීමේ සම්මුතියේ වගන්ති 2, 4 හා 5

ශ්‍රී ලංකාවේ හදිසි නීතිය 1971 සිට 2011 අගෝස්තු 30 වනදා තෙක් අඛණ්ඩව වලංගුව තිබුනි.²⁰ පාර්ලිමේන්තුවේ සම්මත කරන යෝජනාවක් මගින් මාසිකව හදිසි නීතිය දීර්ඝ කරනු ලැබින. මහජන ආරක්ෂක පනත හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත් වලට අදාළ හදිසි නීති විධි විධාන කලින් කලට ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරනු ලැබින. හදිසි අවස්ථා නියෝග මගින් ශ්‍රී ලංකා බලධාරීන්ට ආණඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ හා වෙනත් සාමාන්‍ය නීති මගින් ආරක්ෂා කර තිබූ අයිතිවාසිකම් මගහැරීමට අවස්ථාවක් සැලසින.

හදිසි අවස්ථා හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ නීති මගින් බලධාරීන්ට පුළුල් බලතල ලැබින. ඒ අතර පුද්ගලයින් අත්තෝමතිකව සිරභාරයට ගැනීමෙන් හා දීර්ඝ කාලයක් වෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමකින් තොරව රඳවා තබා ගැනීමටත්, අනාවරණය නොකළ රහස්‍ය ස්ථානයන් හි ඔවුන් රඳවා තැබීමත්, මගින් ඔවුන් ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කරන ලද්දේය. පොලිසිය ඇතුළු ආරක්ෂක අංශ අනුගමනය කළ මෙම ක්‍රියා පටිපාටිය නිසා ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ වරදක් වශයෙන් සැලකෙන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් කිරීමටත්, බලහත්කාර

¹⁹ වැඩි විස්තර සඳහා බලන්න:

1. Asian Human Rights Commission, Police Torture Cases, 1998-2011, <http://www.humanrights.asia/countries/sri-lanka/countries/sri-lanka/resources/special-reports/AHRC-SPR-001-2011-SriLanka.pdf>, and Janasansadaya <http://www.janasansadaya.org/page.php?id=386&lang=en>;

2. Mirihana Police -Torture Chamber Case, Sri Lanka Guardian, 31 May 2011.

²⁰ පසුගිය දශක හතර තුළම හදිසි නීතිය (පස් වසරක් හැර) නොකඩවා ම පවත්වා ගෙන යන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ 1971 මාර්තු මස සිට 1977 පෙබරවාරි දක්වාද, 1981 අගෝස්තු සිට 1982 ජනවාරි දක්වාද, 1982 ජූලි සිට 1982 අගෝස්තු දක්වාද, 1982 ඔක්තෝබර් සිට 1983 ජනවාරි 20 දක්වාද, 1983 මැයි සිට 1989 ජනවාරි දක්වාද, 1989 ජූනි සිට 1994 සැප්තැම්බර් දක්වාද, 1998 අගෝස්තු සිට 2001 ජූලි දක්වාද, 2003 නොවැම්බර් සිට 2003 නොවැම්බර් දක්වාද, 2005 අගෝස්තු සිට 2011 අගෝස්තු දක්වා ද හදිසි නීතිය ක්‍රියාත්මකව පැවතියේය.

අතුරුදහන් කිරීම් වලටත් අනුබලයක් විය. මෙම අයිතිවාසිකම් ශ්‍රී ලංකාව විසින් ද සහතික කළ අන්තර් ජාතික ප්‍රඥාප්තියක් වන සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් යටතේ පිළි ගෙන තිබෙන අයිතිවාසිකම් වන අතර, එම අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කොට පෝෂණය කිරීමට ආණ්ඩු බැඳී සිටියේය.²¹

මහජන ආරක්ෂක පනත මුලින් ම හඳුන්වා දෙන ලද්දේ 1947 දී බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලකයින් විසිනි. මහජන ආරක්ෂක පනතේ 5 වන යටතේ වෙනත් කරුණු අතර, නඩු විභාගයකින් තොරව ඕනෑම තැනැත්තෙක් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීමටත්, ඕනෑම ස්ථානයකට ඇතුළු වීමටත්, ඕනෑම දේපලක් පවරා ගැනීමටත් ව්‍යවස්ථාව හැර අනෙක් ඕනෑම නීතියක් සංශෝධනය කිරීමට හෝ යටපත් කිරීමටත්, විශේෂ අධිකරණ පිහිටුවීමටත් විධායකට බලය පැවරුණි.²² 1978 ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 155 වගන්තිය මගින් මහජන ආරක්ෂක පනත, ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථා නීතියේ කොටසක් බවට පත් කරන ලදී. ඒ අනුව ජනාධිපතිවරයාට හදිසි අවස්ථා නියෝග සෑදීමේ බලය ලැබුණි. යම් නීතියක් විධි විධාන යටපත් කිරීමේ, සංශෝධනය කිරීමේ හෝ ඒ විධි විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක වීම අත් හිටුවීමේ නීතිමය බලයක් ජනාධිපතිවරයාට 155 වන වගන්තිය මගින් ලැබිණ.

එල් ටී ටී ඊ සංවිධානයන් සමග පැවති යුද්ධය 2009 මැයි මාසයේ දී අවසන් වුවත් ශ්‍රී ලංකා ව්‍යවස්ථාදායකය වර්ෂ දෙකකට අධික කාලයක් හදිසි නීතිය මසින් මස දීර්ඝ කරමින් පවත්වා ගෙන ආවේය. 2010 මැයි මාසයේ දී ආණ්ඩුව හදිසි නීතිය රෙගුලාසි කිහිපයක් අහෝසි කරන ලදී. ඒවා අතර (1) රැස්වීම් පැවැත්වීම හා ජනරාශි (2) ඇදිරි නීතිය පැනවීම (3) ඇතැම් ප්‍රකාශන පළ කිරීම (4) ගෘහ මූලිකයින් ගේ විස්තර පොලිසියට ලබා දීම (5) සෝදිසි කිරීමේ වරෙන්තුවක් නොමැතිව ආරක්ෂ අංශ සාමාජිකයින්ට පෞද්ගලික දේපළට ඇතුළු වීම යන කාරණා වලට ආදාය ලෙගුලාසි අඩංගු විය.

නමුත් යුද්ධ හමුදාව විසින් හදිසි නීතිය යටතේ තමන් ට පවරා ගෙන තිබූ 'පොලිස්' බලතල, දැනට සිදු කරනු ලබන ත්‍රස්තවාදී විමර්ශන කටයුතු පිණිස එලෙසම තබා ගත්තේය. ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත හා පොලිස් ආඥා පනතත් ඊට අදාළ රෙගුලාසි තවදුරටත් වලංගු පවතී. එම නීති යටතේ ත්‍රස්තවාදී කටයුතු සම්බන්ධයෙන් සැක කරන එල් ටී ටී ඊ සාමාජිකයින් ඇතුළු ඕනෑම තැනැත්තෙක් අත් අඩංගුවට ගෙන පෙර සේම රඳවා තබා ගැනීමට පොලිසිය හා ආරක්ෂ අංශ වලට බලය තිබේ.

2010 ජූලි මාසයේ දී නැවත වරක් කොළඹ පදිංචි දව්ඩ ජාතිකයින් තමන් පදිංචි ප්‍රදේශයේ පොලිස් වෙත ගොස් ලියාපදිංචි වීමට නියම කළේය. මෙය විශේෂයෙන්ම දව්ඩ ජාතිකයින් ට අගතියක් වන පරිදි යුද්ධය පැවති කාල සීමාවේ අනුගමනය කළ ක්‍රියාපටිපාටියකි. මෙම පොලිස් ලියා පදිංචියත් සමගම දහස් ගණනක් දව්ඩ ජාතිකයින් ත්‍රස්තවාදී කටයුතු සම්බන්ධයෙන් සැක කොට අත්තනෝමතික ලෙස අත් අඩංගුවට ගත්තේය. ගෘහ මූලිකයින් ලියා පදිංචි කිරීමේ හදිසි නීති රෙගුලාසි අහෝසි කරන ලද නමුත් මෙම මෙහෙයුම ක්‍රියාත්මක කරන ලද්දේ පොලිස් ආඥා පනතේ 76 වගන්තිය යටතේ බව ප්‍රකාශ කරන කරන ලදී.²³

අවසානයේ දී 2011 අගෝස්තු මස අවසානයේ දී හදිසි නීතිය නැවත පැනවීමෙන් ජනාධිපතිවරයා වැළැකී සිටි නමුත් හදිසි නීතිය අහෝසි වීමට පැය විසි හතරකට පෙර ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ නියෝග මාලාවක් නිකුත් කරමින් හදිසි නීතිය යටතේ අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් තවදුරටත් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීමට විධි විධාන සලස්වන ලදී.²⁴ ජනාධිපතිවරයා මහජන ආරක්ෂ පනත යටතේ 12

²¹ 1979 අංක 48 ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත 7 (3) වගන්තිය
²² 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥා පනත 2වන කොටස 5 වන වගන්තිය
²³ පොලිස් ආඥා පනතේ 76 වගන්තිය
²⁴ ත්‍රස්ත වාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ ජනාධිපතිවරයා සාදන ලද නියෝග 2011 අගෝස්තු 29 දින

වගන්තිය තවදුරටත් ත්‍රිවිධ හමුදාවට පොලිස් බලතල පවරා දුන් අතර හදිසි නීතිය යටතේ බලපැවැත් වූ ඇතැම් නියෝග නව නීති පනත් කෙටුම් පතක් මගින් යලි හඳුන්වා දෙන බව ද ප්‍රකාශ කරන ලදී.

ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත:

ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත ආරම්භයේ දී තාවකාලික පියවරක් වශයෙන් හඳුන්වා දෙන ලද අතර 1981 දී නීතියක් බවට පත් කරන ලදී. වරදකරු යයි ඔප්පු කරනු ලබන තෙක් සෑම තැනැත්තකු ම නිර්දෝෂී යයි පූර්වානුමාන කළ යුතුය යන මූලික අයිතිවාසිකම වැනි අපරාධ ක්‍රියාපටිපාටියේ ඇතැම් විධිවිධාන ක්‍රස්තවාදය හා වෙනත් අවනීතික කටයුතු නිවාරණය පිණිස ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත මගින් අත් හිටුවනු ලැබිණ. මෙම පනත යටතේ ඕනෑම පුද්ගලයෙක් වෝදනාවකින් තොර අත් අඩංගුවට ගැනීමට හැකි වෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමකින් හා නඩු විභාගයකින් තොර මාස 18ක කාලයක් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීමට හැකිය²⁵. එසේම මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයක් ඉදිරියේ නඩුවිභාගයක් පැවැත්වෙන අතර තුරදී දින නියමයක් නොමැතිව යම්කිසි තැනැත්තෙක් අත් අඩංගුවේ තබා ගත හැකිය²⁶.

එක් මානව හිමිකම් නීතිඥවරයෙක් මෙම තත්වය පිළිබඳව අදහස් දක්වමින් මේසේ සඳහන් කළේය.

‘ නීති වෘත්තිකයින් වන අප ඇත්ත වශයෙන්ම කොපමණ සංඛ්‍යාවක් තමන් විසින් නොකරන ලද වරද වල් සම්බන්ධයෙන් අත් අඩංගුවේ පසු වන්නේ දැයි නොදනිමු. සමහර අවස්ථා වලදී අත් අඩංගුවට පත් වූ තැනැත්තෙකුට නඩු විභාගයක් පැවැත්වෙන්නේ වර්ෂ කුන හතරකට පසුවය. බොහෝ අවස්ථාවලදී සැකකරුවන් ට කඩිනම් නඩුවිභාගයකට තිබෙන අයිතිය පවා මේ නිසා උල්ලංඝනය වෙයි. මේ නිසා තමන් වැටී සිටින ‘නරා වළං’ ගොඩ ඒමට උපායක් වශයෙන් අවාසනාවක් ලෙසට ඇතැම් අවස්ථාවන් හිදී සැකකරුවන් තමන් නොකළ වරද පිළි ගනු ලබයි²⁷.

මෙලෙස අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීම නිසා රැඳවියන් රඳවා සිටින ස්ථානයන් ගෙන් ඉවත් කොට වෙනත් ස්ථානයන්ට විශේෂයෙන් ම රහස්‍ය ස්ථානයන් ට ගෙන යාමටත් වධහිංසා පැමිණ විමටත් ඉඩ ප්‍රස්ථා සැලසේ.

ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය විසින් ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් ගේ කාලග්‍රයන් සමග සාකච්ඡා කිරීමේ දී හෙළිදරව් වූ වැදගත් කාරණයක් නම් මෙම ‘රැඳවියන් රඳවා තබන ස්ථානය විටින් විට මාරු කිරීම නිසා ’ තමන් දැඩි අපහසුතාවයට පත් වන බවයි. ඔවුන් ගේ මතය නම් මේ ක්‍රමය තුළ රැඳවියන් ගේ අනන්‍යතාවය ගිලිහී යන බැවින් ටික කාලයකට පසු සිය ශ්‍රෝතියා සිටින්නේ කොහේ දැයි කීමට කිසිම බලධාරියෙකුට නොපුළුවන් වන බවයි. මෙය 2006 දී ජනාධිපතිවරයා විසින් නිකුත් කරන ලද නියෝගයකට ද භාත්පසින් ම ප්‍රතිවිරුද්ධය. එම නියෝගයෙන් කියවුනේ අත් අඩංගුවට ගනු ලබන පුද්ගලයන් පිළිබඳ තොරතුරු හා රඳවා තබන ස්ථානය පිළිබඳ තොරතුරු පැය විසිහතරක් ඇතුළත ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට වාර්තා කළ යුතු බවත්, ඒ පුද්ගලයාට සමග තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීමට පුද්ගලයා ගේ ඥාතීන්ට ඉඩ ලබා දිය යුතු බවත්ය.

හදිසි නීති රෙගුලාසි මෙන් ම ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත මගින් ද පොලිසියට ඕනෑම පරිශ්‍රයකට ඇතුළු විමටත් පරීක්ෂා කිරීමටත් අවසරය ලැබුන අතර, දේපොළ තහනම් කිරීමටත් නීති විරෝධී ක්‍රියාවන් හි නිරත

²⁵ 1979 අංක 48 දරන ක්‍රස්ත වාදය වැළැක්වීමේ පනත (9) 1 වගන්තිය
²⁶ 1979 අංක 48 දරන ක්‍රස්ත වාදය වැළැක්වීමේ පනත (7) 1 වගන්තිය

²⁷ බලන්න "Sri Lanka: Forgotten prisoners: Sri Lanka uses anti-terrorism laws to detain thousands," Amnesty International, 8 March 2011, ASA 37/001/2011

විමේ වෝදනාව මත අත්අඩංගුවට ගැනීමටත් බලය ලැබුණි. ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත මගින් ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ ඇමතිවරයාට පුළුල් බලතල ලබා දුන්නේය. එම බලතල අතර ඕනෑම පුද්ගලයෙක් විමර්ශනය සඳහා අත් අඩංගුවට ගැනීමට නියෝග කළ හැකිය. එසේම ආරක්ෂක අමාත්‍යවරයාට යම්කිසි තැනැත්තෙක් රඳවා තබන ස්ථානය තීරණය කළ හැකි අතර එම තොරතුරු මහජනයාගේ දෑන ගැනීම පිණිස නිකුත් කිරීමට බැඳී නොසිටියේය.

2010 මැයි මාසයේ නිකුත් කළ නිල වාර්තාවකට අනුව ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගෙන නඩු පැවරීමට නියමිත සංඛ්‍යාව 1,900 කට ආසන්න විය²⁸.

2010 දී සිය ගණනක් දැවිඩ දේශපාලන සිරකරුවන්, එක්කෝ තමන්ට නඩු පවරා තමන්ට එරෙහි වෝදනා වලට පිළිතුරු දීමට අවස්ථාවක් දෙන ලෙස හෝ එසේත් නැත්නම් නිදහස් කරන ලෙසට ඉල්ලා මාරාන්තික උපවාසයක් ආරම්භ කරන ලදී. වවුනියාව බන්ධනාගාරයේ සිටින දේශපාලන සිරකරුවන් ද මෙම ඉල්ලීම යටතේ ම දින අටක් තිස්සේ පැවති මාරාන්තික උපවාසයක් 2011 දී ආරම්භ කරන ලද අතර එය නිමා වූයේ රැඳවියන් තිදෙනෙක් රෝහල ගත කිරීමෙනි. නමුත් මෙම දේශපාලන රැඳවියන් ගේ ඉල්ලීම් තවමත් ඉටු නොවූයේය.

ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ අයට සාධාරණ නඩු විභාගයක් පිළිබඳ අයිතිය එම පනතින්ම අහෝසි කර ඇති අතර එය ජාත්‍යන්තර නීතිය උල්ලංඝනය කිරීමකි.

එක් නීතිඥවරයෙක් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානයට මෙසේ කියා සිටියේය.

‘ශ්‍රී ලංකාවේ දීර්ඝ කාලයක් ක්‍රියාත්මකව පැවති පීඩාකාරිහදිසි නීතිය මගින් ආරක්ෂක හමුදාවන්ට සාමාන්‍ය අපරාධ නීතියට ඔබ්බෙන් ක්‍රියා කිරීමට ඉඩ සලසා දෙන ලදී. අප ජීවත් වන්නේ ආරක්ෂ ලේකම්වරයාට සිය දුරකථනයෙන් ඕනෑම පුද්ගලයෙක් අත් අඩංගුවට ගැනීමට නියෝග කිරීමට පුළුවන් සමාජයකයි. සිවිල් ඇඳුමෙන් සැරසුන තැනැත්තන් විසින් ‘සැකකරුවන්’ අත්අඩංගුවට ගන්නා ආකාරයත් මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකු වෙත ඉදිරිපත් නොකර රඳවා තබා ගැනීමත් අනුව ඔබට නීතියේ ආධිපත්‍ය යටපත් කොට ගෙන හදිසි නීතිය හා ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත ඉස්මතු වී තිබෙන ආකාරය සිතා ගන්නට පුළුවන්. සාමාන්‍යයෙන් පුද්ගලයෙක් අත්අඩංගුවට ගැනීමට වරෙන්තුවක් ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර හදිසි නීතිය හා ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ ආරක්ෂක හමුදාවන්ට වෝදනාවකින් තොරව පුද්ගලයන් අත් අඩංගුවට ගත හැකිය. නඩු විභාගයක් පෙනෙන තෙක් මානසික නැති සිරකරුවන් රාශියක්, ශ්‍රී ලංකාවේ බන්ධනාගාර හා නිල හා නිල නොවන රැඳවුම් මධ්‍යස්ථානවල රඳවා සිටිති.²⁹

ශ්‍රී ලංකාවේ පුද්ගලයින් අත් අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අපැහැදිලි නොකඩවාම දක්නට ලැබෙනවා පමණක් නොව ඔවුන් රඳවා තබන ස්ථානය හා ඔවුන්ට ලැබෙන පහසුකම් පිළිබඳ තොරතුරු අනල්පය. 2011 දී ශ්‍රී ලංකා පොලිස් ත්‍රස්ත විමර්ශන ඒකකය විසින් ඔවුන් විසින් අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමට තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන තුනක් විවෘත කරන බව ප්‍රකාශයට පත් කළේය. ආරම්භක සතිය තුළම 1,200 ක් පමණ තොරතුරු ලබා ගැනීමට මෙම මධ්‍යස්ථාන ඇමතු නමුත්

²⁸ “PTA detainees to remain,” *Daily Mirror*, Monday, 17 May 2010 08:14, <http://www.dailymirror.lk/index.php/news/3772-pta-detainees-to-remain.html>

²⁹ Sri Lanka: Forgotten prisoners: Sri Lanka uses anti-terrorism laws to detain thousands,” Amnesty International, 8 March 2011, ASA 37/001/2011

ඉන් තොරතුරු සපයන ලද්දේ සියයට හතකට පමණි.³⁰ එසේම මෙම මධ්‍යස්ථානය යුද්ධ හමුදාව විසින් අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ පුද්ගලයින් පිළිබඳව තොරතුරු සපයන්නේ නැත. ඇත්ත වශයෙන් ම උග්‍රතාවය පවතින්නේ අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් ගේ තොරතුරු පිළිබඳ කේන්ද්‍රීය මධ්‍යස්ථානයක් නොමැති කමය.

5 වරදින් නිදොස් වීම:

12වන වගන්තිය:

ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කරන වරදකරුවන්ට නිදල්ලේ හැසිරෙන්නට ඉඩ දීම අහමිඳු සිද්ධියක් නොව මෙරට මානව හිමිකම් පිළිබඳ රීතියකි. සැකකරුවන් හට වධහිංසා පැමිණ වීම හා අවමන් සහගත ලෙස සැලකීම සම්බන්ධයෙන් නීතිය පොලිස් හා ආරක්ෂක නිලධාරීන් රාශියකට අධි-වෝදනා ඉදිරිපත් කරන ලද නමුත් නඩුකරයන් පවත්වා ගෙන ගොස් ඇත්තේ ඉන් ස්වල්ප දෙනෙක් සම්බන්ධයෙනි. ශ්‍රී ලංකා රජය යුක්තිය පසුදැරීමේ පද්ධතියට ප්‍රමාණවත් සම්පත් ආයෝජනය කරමින් මෙම නඩුකරයන් කඩිනම් කිරීමටත් සාධාරණ අන්දමින් පවත්වා ගෙන යාමටත් පියවර ගත යුතුය. රජය විසින් ආරක්ෂ අංශ තුළ වධහිංසා පැමිණි වීම නිවාරණය පිණිස දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහනක් ක්‍රියාත්මක කරමින් වධහිංසා පමුණුවන නිලධාරීන් සම්බන්ධයෙන් නීතියානුකූලව ක්‍රියා කරන බවට සහතික විය යුතුය.

2008 මාර්තු මාසයේ දී එවකට සිටි විදේශ ඇමතිවරයා විසින් 2007 ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපදය විසින් නිකුත් කරන ලද මානව හිමිකම් ප්‍රගති වාර්තාවට පිළිතුරු දෙමින් ප්‍රකාශයක් නිකුත් කරන ලදී. එම ප්‍රකාශයට අනුව 2004 සිට ඒ දක්වා වධහිංසා පැමිණවීම සම්බන්ධයෙන් කරන ලද විමර්ශනයන් ගේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් උපරිමාධිකරණය වෙත නිලධාරීන් 90 කට එදිරිව අධි-වෝදනා 42 නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අතර තවත් පැමිණිලි 30ක් පොලිසිය වෙත යවමින් මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයන් හි නඩු පවරන ලෙසට නීතිපතිවරයා විසින් උපදෙස් දී තිබුණි.³¹ නමුත් මෙයින් බොහොමයක් නඩු පවත්වා ගිය බවට සාධක නොමැත.

වාර්තා වන අන්දමට 1994-2008 දක්වා වසර 14ක් තුළ වධහිංසා පැමිණවීම වැළැක්වීමේ සම්මුතිය යටතේ නඩු පවරා ඇත්තේ අවස්ථා තුනකදී පමණය.³² 2008 දී නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විශේෂ විමර්ශන ඒකකය සම්බන්ධයෙන් ලැබෙන පැමිණිලි විභාග කිරීම නතර කරන තෙක් වධහිංසා පැමිණ වීම සම්බන්ධ පැමිණිලි වල අඩුවක් දක්නට ලැබුණි.

ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව විසින් ‘පොලිස් වධහිංසා පැමිණවීම: 1998-2011’ නම් වාර්තාවේ මෙම තත්වය පිළිබඳව විග්‍රහයක් කරයි.

‘ වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය බලාත්මක කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය තුළ අපරාධ විමර්ශන අංශයට අනුයුක්තව වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීමට විශේෂ ඒකකයක් 2005-2008 දක්වා පිහිටුවා තිබුණි. මෙම ඒකකය ප්‍රවීණ ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් නිලධාරීන් ගෙන් සමන්විත වූ අතර පොලිස් විනය පරීක්ෂණ ක්‍රියාපටිපාටියෙන් ඔබ්බට ගොස් වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ පැමිණිලි විභාග කළේය. මෙම

³⁰ Missing persons: Only 7% Gets Info” Daily Mirror, 24 June 2011, <http://www.dailymirror.lk/news/12099-only-seven-per-cent-get-information-on-detainees.html>
³¹ Response of the Government of Sri Lanka to the US State Department Country Reports on Human Rights Practices, 2007, 31 March 2008, www.lankamission.org/content/view/full/64/
³² Sri Lanka; The Right Not to Be Tortured: A critical analysis of judicial response by Kishali Pinto Jayawardene and Lisa Kois, Law & Society Trust, June 2008

විශේෂ ඒකකයට පැමිණිලි නීතිපතිවරයා හෝ පොලිස්පතිවරයා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම විශේෂ ඒකකය විසින් පැමිණිලි 60කට අධික සංඛ්‍යාවක් විමර්ශනය කොට සැකකරුවන්ට එදිරිව අධි-වෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමට සමත් විය.

නමුත් සි.ආර්.ඩී.සිල්වා හා පසුව මොහාන් පිරිස් නීතිපතිවරුන් වශයෙන් පත් වූ පසු නීතිපති දෙපාර්තුමේන්තුව විසින් ඉහත කී විමර්ශන ඒකකයට පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීම නතර කරන දමන ලදී. මෙම තීරණයට පක්ෂව ඔවුන් ඉදිරිපත් කළ තර්කය වූයේ බාහිර ආයතන වන එක්සත් ජාතීන් ගේ සංවිධානය හෝ වෙනත් මානව හිමිකම් ආයතනයක් විසින් පිළිගත හැකි විමර්ශනයන් කරනු පිණිස කරන බලපෑම් වලට ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් හිස නොනැමිය යුතු බවයි. සි ආර් ඩී සිල්වා නීතිපති ධුරය දැරූ අවස්ථාවේ වධහිංසා පිළිබඳ පැමිණිලි විමර්ශනය පිණිස නව ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව වධහිංසා පිළිබඳව ලැබෙන පැමිණිලි ප්‍රථමයෙන් ම නීතිපති දෙපාර්තුමේන්තුව විසින් ම විමර්ශනය කරයි. ඉන් අනතුරුව අවශ්‍ය නම් පමණක් වැඩිදුර විමර්ශනය පිණිස ශ්‍රී ලංකා පොලිස් වධහිංසා විමර්ශන විශේෂ ඒකකයට යොමු කරනු ලැබේ.

මේ වන විට මෙම ක්‍රමයන් අහෝසි කර ඇත. මේ නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ වධහිංසා පැමිණ වීම පිළිබඳ විභාග කිරීමට පිළිගත් ක්‍රමවේදයක් නොමැත. වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන් ගේ සංවිධානය හා විවිධ මානව හිමිකම් ආයතන විසින් කරනු ලබන නිර්දේශ ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක නොවේ. ඇත්ත වශයෙන් ම වර්තමානයේ වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය කඩදසි කැබැල්ලකට පමණක් සීමා වූ ලියවිල්ලක් බවට පත් වී තිබේ.³³

වධහිංසා පැමිණ වීම පිළිබඳ වගවීම සම්බන්ධයෙන් පිළිගත හැකි යාන්ත්‍රණයක් නොමැති කමේ අඩුපාඩුව විශේෂයෙන් ම කැපි පෙනුනේ යුද්ධයේ අවසාන අදිරයේ දී ආරක්ෂ හමුදා විසින් කරන ලද වධහිංසා පිළිබඳ වෝදනා විමර්ශන කිරීමට ක්‍රමවේදයක් නොමැති බැවිනි. ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත යුද්ධයේ අවසාන අදිරයේ දී සිදුවූ අධිකරණ බාහ්‍ය ඝාතන හා වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳව පිළිගත හැකි ඇසින් දුටු සාක්ෂි හා දිවුරුම් ප්‍රකාශ ලැබී තිබේ. එක්සත් ජනපදයේ ස්වාධීන සේවාවක් වන 'දූනල් 4' රූපවාහිනී සේවාව විසින් විකාශනය කරන ලද ' ශ්‍රී ලංකා කිලිං ෆිල්ඩ් ' නැමති චිත්‍රපටියට පදනම් කොට ගෙන තිබුනේ යුද්ධ පිටියේ දී රූප ගත කරන ලදුව දූනල් 4 ආයතනය වෙත ලැබුන සත්‍ය පිටපත්ය³⁴. එම චිත්‍රපටිය ද රජයට භාර වූ එල් ටී ටී ඊ සාමාජිකයින් හට වධහිංසා පැමිණවීම හා මරා දැමීම පිළිබඳ පිළිගත හැකි සාක්ෂියක් වෙයි.

වත්සලා දේවි, සිය සැමියා වූ කර්නල් රමේෂ් ඝාතනය පිළිබඳව මේජර් ජනරාල් ශවිත්ද සිල්වාට එරෙහිව US Alien Torts Clamis Act³⁵ නැමති පනත යටතේ, ඇමෙරිකාවේ නිව්යෝර්ක් ප්‍රාන්තයේ දකුණු දිස්ත්‍රික්

³³ Asian Human Rights Commission, Police Torture Cases, 1998-2011, <http://www.humanrights.asia/countries/sri-lanka/countries/sri-lanka/resources/special-reports/AHRC-SPR-001-2011-SriLanka.pdf>

³⁴ Sri Lanka's Killing Fields, first broadcast 14 June 2011, Channel 4, <http://www.channel4.com/programmes/sri-lankas-killing-fields/40d>

³⁵ US Alien Torts Clams Act යන පනත මගින් , ඇමෙරිකාවෙන් පිටත සිදු කරන ලද මානව හිමිකම් උල්ලංඝණයන් පිළිබඳව විදේශිකයින් විසින් කරනු ලබන පැමිණිලි විභාග කිරීමට ඇමරිකානු දිස්ත්‍රික අධිකරණයන්ට බලය ලැබේ. වසර 2000 දී ඕලන්ද ෂෙල් සමාගමට එරෙහි 'කෙන් සාරෝ විවා' ගේ කාලත්‍රයන් විසින් කරන ලද පැමිණිල්ලක් විභාග කිරීමත් සමගම ATC Act නමින් හැඳින්වෙන මෙම පනත යලිත් කරලියට පැමිණියේය. කෙන් සාරෝ විවා යනු නයිජීරියානු ලේඛකයෙක් වන අතර ඔහු සිය මව්බිම වූ ඕගානි ප්‍රදේශයේ ඕලන්ද ෂෙල් සමාගම විසින් කරනු ලබන බනිජ සම්පත් සුරාකෑම හා පරිසර විනාශයට එරෙහි අරගලයේ නියමුවෙක් විය. නයිජීරියානු යුද්ධ හමුදාව විසින් 1995 නොවැම්බර් 10 දින කෙන් සාරෝ ඇතුළු කිහිප දෙනෙක් ම ඝාතනය කරන ලදී. කෙන් සාරෝ ගේ කාලත්‍රයන් විසින් ඕලන්ද ෂෙල් සමාගමට එරෙහිව ඇමරිකාවේ දී පවරණ ලද නඩුවේ පැමිණිල්ල වූයේ නයිජීරියානු රජය විසින් සිදු කරන ලද කෲර වධහිංසා පැමිණ වීම හා ඝාතනය පිණිස අවශ්‍ය සැලසුම් සකස් කිරීම, ආදාය පුද්ගලයින් රැස් කර ගැනීම හා

අධිකරණයේ නඩුවක් පවරා ඇත. ඇය ගේ ප්‍රධාන සාක්ෂියෙන් දැනල් 4 වික්‍රමයේ එක් දර්ශන පෙළක කර්නල් රමේෂ් මේජර් ජනරාල් ශවින්ද සිල්වා සමග කථා බහ කරමින් සිටින ආකාරය දැක්වෙන බවත් එමඟින් සිය සැමියා යුද්ධ හමුදාවට භාර වි ජීවතුන් අතර සිටි බව සනාථ වන බවත් කියා සිටියි. පසුව 2011 දී අප්‍රියෙල් මස ශ්‍රී ලංකාවේ යුද්ධයේ අවසාන අදියර පිළිබඳව ජන මාධ්‍යයන් ට නිකුත් වූ ඡායාරූප අතර, එක් ඡායාරූපයකින් ඇය සිය සැමියා ගේ මළ සිරුර හඳුනා ගත් බව කියා සිටින්නීය. සිය සැමියා මිය යන විටත් ඇඳ ගෙන සිටින්නේ ඔහු මේජර් ජනරාල් ශවින්ද සිල්වා මුණ ගැසෙන මොහොතේ ඇඳ ගෙන සිටි ඇඳුම් කට්ටලයම බව තවදුරටත් පවසන්නීය³⁶. මේ අතර කර්නල් රමේෂ් මිය ගිය බව 2009 මැයි මස 18 වන දින රජයේ රූපවාහිනී සේවා ජාලයේ ප්‍රචාරය කරන ලද බවත් ඇය තවදුරටත් කියන්නීය.

අත් අඩංගුවට පත් වූ එල් ටී ටී ඊ සාමාජිකයින් යුද්ධ හමුදාව විසින් ඝාතනය කළ බවට හමුවන තවත් සාක්ෂියක් නම් එල් ටී ටී ඊ මාධ්‍යවේදිනියක් වූ විසිහන් හැවිරිදි ශෝභා හෙවත් ඉසිප්‍රියා අක්කා සිය සගයන් විසින් අවසාන වරට දෑක තිබුනේ 2009 මැයි මස 15වන දිනය. 2009 මැයි 18 වන දින ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය විසින් ශෝභා ඝාතනය වූ බව නිවේදනය කරන ලදී. 2010 නොවැම්බර් මස විකාශනය කරන ලද දැනල් 4 විඩියෝ පටයේ ඇය ගේ මළකඳ පවුලේ උදවිය මෙන්ම ඇය ගේ ජීවතුන් අතර සිටින සගයන් විසින් ද හඳුනා ගන්නා ලදී³⁷. යුද්ධයේ අවසාන අදියරේ නිකුත් කරන ලද බොහෝ කාන්තා ඡායාරූප වල දක්නට ලැබුන අයුරින්, ශෝභා ද නිරුවත් කොට ඇය ගේ පපු පෙදෙස හා ලිංග ප්‍රදේශය සම්පූර්ණයෙන් ම නිරාවරණය කොට තිබුනි. ඇය ගේ මුහුණ ද කැපුම් කුලාල සහිත විය.

යුද්ධයේ අවසාන අදියරේ තත්වය නිරූපනය කරන ඡායාරූප හා වෙනත් වාර්තා පිළිබඳව, ශ්‍රී ලංකාවේ වගවීම පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන් ගේ විද්වත් කමිටුව අදහස් දක්වනමින් මේසේ සඳහන් කරයි.

‘බොහෝ ඡායාරූප විශේෂයෙන්ම දැනල් 4 විඩියෝ පටය මිය ගිය එල් ටී ටී ඊ සාමාජිකාවන් නිරූපනය කරයි. මෙයින් බොහොමයක් ඡායාරූප එක්කෝ කාන්තාවන් සම්පූර්ණයෙන්ම නිරුවත් කොට තිබූ අතර අනෙක් ඒවායේ යට ඇඳුම් ඉවත් කොට ලිංග හා පපු ප්‍රදේශ නිරාවරණය කොට තිබුනි. දැනල් 4 විඩියෝ හඬ පටයෙහි ඇසෙන හමුදා භටයින් ගේ සිංහළ කටහඬ වල් අනුව මෙම කාන්තාවන් ඝාතනයට පෙර දූෂණය හා ලිංගික අතවර වලට ලක් කළ බවට තර්කානුකූල නිගමනයකට එළඹිය හැක³⁸.

සමහර දෙනෙක් උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාව (2010 මැයි මස පිහිටුවන ලද අතර මෑතකදී කොමිෂන් සභාවේ කාලය 2011 නොවැම්බර් දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී) වගවීම පිළිබඳව පිළිගත හැකි යාන්ත්‍රණයක් බවට තර්ක කරයි. නමුත් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය මෑතකදී පළ කළ වාර්තාවකට

සම්බන්ධීකරණය පමණක් නොව නයිජීරියානු යුද්ධ හමුදාවට අවශ්‍ය මුදල්, ගිනි අවි හා ආයතන පහසුකම් සපයා දෙමින් ඕලන්ද ශේල් සමාගම බරපතල අපරාධයක් සිදු කළේය යන්නයි. පැමිණිල්ල ප්‍රමාණවත් සාධක ඉදිරිපත් නොකිරීම නිසා අධිකරණය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද නමුත්, මෙම පනත යටතේ ඇමෙරිකානු දිස්ත්‍රික්ක අධිකරණයන් ට ඇමෙරිකාවෙන් පිට සිදු කරන ලද මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ විදේශිකයින් විසින් කරනු ලබන පැමිණිලි විභාග කිරීමට තිබෙන අධිකාරිය පිළි ගන්නා ලදී.

වැඩි විස්තර සඳහා බලන්න: **The Alien Tort Statute (28 U.S.C. § 1350)**
http://en.wikipedia.org/wiki/Alien_Tort_Statute

³⁶ Devi et al v. Silva , Case Number: 1:2011cv06675, Filed: September 23, 2011, Court: New York Southern District Court, Foley Square Office, Presiding Judge: Judge J. Paul Oetken, 28:1346 Tort Claim

³⁷ Sri Lanka 'war crimes' video: woman's body identified," Channel 4, 8 December 2010, <http://www.channel4.com/news/sri-lanka-war-crimes-video-womans-body-identified>

³⁸ Report of the Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, 31 March 2011, p 44

අනුව මෙම කොමිෂන් සභාව ස්වාධීන හෝ අපක්ෂපාති කොමිෂන් සභාවක් පමණක් නොව එහි අධිකාරියෙන් පවා සීමාවන්ට ගොදුරු වූ කොමිෂන් සභාවකි³⁹.

උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභා සාමාජිකයින් අතර 2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවට එරෙහි යුද්ධ අපරාධ චෝදනා ඉදිරිපත් වන විට රජය ආරක්ෂා කිරීමට ඉදිරිපත් වූ හිටපු නීතිපතිවරයෙක් ද, හිටපු තානාපතිවරයෙක් ද වෙයි. මෙම කොමිෂන් සභාවේ අධිකාරිය විශේෂයෙන්ම මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් හා අන්තර් ජාතික නීතිය විමර්ශනය කිරීම අරමුණු කර ගත් එකක් වත් යුක්තිය පිණිස අපරාධකරුවන් අධිකරණය ඉදිරියට ගෙන ඒමවත් නොවේ. කොමිෂන් සභාවේ සැසිවාර අධ්‍යයනය කරන විට කොමසාරිස්වරුන් කවර අවස්ථාවක දීවත් ඉහත කී ආකාරයේ ප්‍රශ්න සාක්ෂිකරුවන් ගෙන් විචාරීමට උත්සුක වූ බවක් ද නොපෙනේ.

ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය හා එක්සත් ජාතීන් ගේ විද්වත් කමිටුව විසින් උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාව 'ධවටිමක්' බවත් එමඟින් වින්දිතයින්ට යුක්තියක් ප්‍රාර්ථනා කළ නොහැකි බවටත් තර්ක කොට තිබේ⁴⁰. 2011 මාර්තු 31වන දින විද්වත් කමිටු වාර්තාව ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර යුද්ධයේ දී දෙපාර්ශවය විසින් ම කඩ කරන ලද අන්තර් ජාතික නීතිය හා උල්ලංඝනය කළ මානව අයිතිවාසිකම් මෙන්ම මානව සංහතියට එරෙහිව සිදු කරන ලද යුද්ධ අපරාධ පිළිබඳව අවධාරණය කොට තිබේ. විද්වත් කමිටුව විසින් කරන ලද එක් නිර්දේශයක් වූයේ එක්සත් ජාතීන් ගේ මහ ලේකම්වරයා විසින් මෙම චෝදනා විභාග කිරීමට යාන්ත්‍රණයක් පිහිටවිය යුතු බවය⁴¹.

උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාව විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජන වාර්ගික ගැටළුවෙහි නිධානයන් හඳුනා ගැනීමත් යුද්ධයෙන් දිවි රැක ගත් තැනැත්තන් මුහුණ දී සිටින ප්‍රායෝගික ගැටළු වලට ප්‍රතිකර්මයක් යෝජනා කරනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. නමුත් එහි සැසිවාර වාර්තා පරීක්ෂා කිරීමේ දී මෙම අපේක්ෂා ඉටු කිරීමට එළඹුන කොපමණ නම් අවස්ථා නම් මඟ හරින ලද්දේ දැයි පෙනී යයි. සාක්ෂිකරුවන්ට කොමසාරිස්වරුන් ප්‍රතිචාර දක්වන ලද්දේ ඉතාමත් අතාර්කික අයුරිනි. නිලධාරීන් ගෙන් අභියෝගාත්මක ප්‍රශ්න කිරීමක් නොකරන ලද තරම්ය. කොමසාරිස්වරුන් බලහත්කාර අතුරුදහන් කිරීම් වැනි මානව හිමිකම් චෝදනා පිළිබඳව ගැඹුරට විමසීමක් නොකළේය. සාක්ෂිකරුවන් ඉදිරිපත් කළ කාරණා, විශේෂයෙන්ම මියගිය සිය කාලත්‍රයන් දැඩි කම්පනයෙන් පෙළෙමින් ඉදිරිපත් කළ කරුණු බාර ගත්තේ ඉතාමත් සැහැල්ලුවෙනි.

කොමිෂන් සභාව උතුරු පළාතේ පවත්වන ලද ප්‍රථම රැස්වීමේ සිටම සෑම සැසිවාරයක දීම රජයේ හමුදා සහ එල් ටී ටී ඊ සංවිධානය විසින් සිදු කරන ලද මානව හිමිකම් හා අන්තර් ජාතික නීති උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ සාක්ෂි ඉදිරිපත් කරන ලදී. නමුත් කොමිෂන් සභාව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අන්තර් වාර්තාව (මේ දක්වා රජයේ ක්‍රියා මාර්ගයන්ට පදනම් වී ඇත්තේ මෙම අන්තර් වාර්තාවයි) මෙම චෝදනා පිළිබඳව කිසිදු සඳහන් කිරීමක් නොකරන අතරම වගවීම පිළිබඳව කිසිදු නිර්දේශයක් ද ඉදිරිපත් නොකරයි. ඒ වෙනුවට ශ්‍රී ලංකාවේ දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ එකතු වී තිබෙන ප්‍රශ්න රාශියකට කඩිනම් විසඳුම් ඉදිරිපත් කරයි.

³⁹ See, Amnesty International, *Sri Lanka: When will they get justice? Failures of Sri Lanka's Lessons Learnt and Reconciliation Commission*, ASA 37/008/2011, <http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA37/008/2011/en> (යුක්තිය අද නොවේ හෙට: උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාවේ අසමත්භාවය. නමින් මෙම වාර්තාව සිංහලයට පරිවර්තනය කොට තිබේ. එහි පිටපත් මෙහි පසුපිට දක්වා ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධාන විද්‍යුත් ලිපිනයට ලිපියක් යැවීමෙන් ලබා ගත හැකිය.)

⁴⁰ බලන්න, Amnesty International, *Sri Lanka: When will they get justice? Failures of Sri Lanka's Lessons Learnt and Reconciliation Commission*, ASA 37/008/2011, <http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA37/008/2011/en>; p.11; තවදුරටත් කියවන්න, Report of the Secretary General's Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, 31 March 2011, pp 95-96

⁴¹ බලන්න, Amnesty International, *Sri Lanka: Twenty years of make-believe. Sri Lanka's Commissions of Inquiry*, ASA 37/005/2009, <http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA37/005/2009/en>

එක්සත් ජාතීන් ගේ විද්වත් කමිටුව සිය නිගමනයන් සම්පිණ්ඩනය කරමින් මේසේ කියයි.

‘උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාව රැවටීමකි. වගවීම පිළිබඳ අන්තර් ජාතික ප්‍රමිතීන් මඟින් මැනිය නොහැකි වගවීමේ යාන්ත්‍රණයකි. ඒ නිසාම ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරයාට එක්සත් ජාතීන් ගේ මහ ලේකම් වරයාට ඒකාබද්ධව නිකුත් කළ ප්‍රකාශනයේ දුන් පොරොන්දුව කඩ වී ඇත⁴². උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම යුද්ධයේ අවසාන අදියරේ දී සිදු වූයේ කුමක් දැයි යන්න පිළිබඳව හෝ යුද්ධයේ දෙපාර්ශවය විසින් ම සිදුකරන ලද බරපතල උල්ලංඝනයන් පිළිබඳව ‘අපක්ෂපාතී ‘නිර්ව්‍යාජ සත්‍ය ගවේෂණයක් ‘ නොකළෝය.’⁴³

44

2010 සැප්තැම්බර් මස, 1978 ව්‍යවස්ථාවට කරන ලද 18 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයක් සමගම වධහිංසා පැමිණ වීම හා මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ විමර්ශනයන් කිරීමේ දී අපක්ෂපාතී භූමිකාවක් ඉටු කළ හැකි ප්‍රධාන ආයතනයන් හි ස්වාධීනත්වය විනාශ කර දමන ලදී. මෙම සංශෝධනය විසින් ජාතික පොලිස් කොමිෂන් සභාව, රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව හා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව සඳහා සාමාජිකයින් පත් කිරීමේදී 17 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙන් පිහිටුවා තිබූ ව්‍යවස්ථා කොමිෂන් සභාව අහෝසි කරමින් පාර්ලිමේන්තුවට ඉහත කී පත් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් තිබූ බලය ඉවත් කළේය. 18 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මඟින් ජනාධිපතිවරයාට ඉහත කී සාමාජිකයින් සෘජුවම පත් කිරීමේ බලය ලැබූ අතර ඔහුට උපදෙස් දීමට පත් කළ උපදේශක සභාව හුදු නාමමාත්‍රයක් පමණක් බවට පත් විය.

6 වධහිංසා පැමිණවීමට එරෙහි විධිවිධාන

වධහිංසා පැමිණවීමට එරෙහි සම්මුතියේ 11 හා 16 වන වගන්ති

අන්තර්ජාතික ලෙස සිරභාරයට ගැනීම නොකළ යුතු අතර යම්භෙයකින් එසේ සිරභාරයට ගත් තැනැත්තන්ට තෝරා ගන්නා යම් ශ්‍රෝතියකු හෝ මිත්‍රයකු සමඟ සංදේශනය කිරීමට තිබෙන අයිතිය ඇතුළු වධහිංසා පැමිණවීම හා වෙනත් අවමන් සහගත සැලකිලිවලින් ආරක්ෂා වීම පිණිස ශ්‍රී ලංකාව තුළත් ප්‍රමාණවත් නීති තිබිය යුතු නමුත් එවැන්නක් දක්නට නොමැත. වධහිංසා පැමිණවීම වැළැක්වීමේ අරමුණින් නීති හා නියෝග බලාත්මක කිරීමේදී අත් අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වගකීම භාර ගත යුතු සියළු පාර්ශවයන් මෙම නීති හා ක්‍රියාපටිපාටීන් අවබෝධ කර ගන්නා බවට සහතික විය යුතුය. මෙම නීති හා ක්‍රියාපටිපාටීන් උල්ලංඝනය කරන නිලධාරීන් විනයානුකූල කිරීමක් කළ යුතුය. මීට එබඳු නිලධාරීන් හට අපරාධ චෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමක් සාධාරණ නඩු විභාගයක් පැවැත්වීමක් ඇතුළත්ය.

අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහයේ හතර වන පරිච්ඡේදයේ 37 වන වගන්තියට අනුව යම්කිසි තැනැත්තෙක් වරෙන්තුවක් නොමැතිව අත්අඩංගුවට ගත් පසු පැය 24 ක් ඇතුළත මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකුට ඉදිරිපත් කළ යුතුය. 2007 අංක 42 දරණ පනතින්, අපරාධ විධි විධාන (විශේෂ විධි විධාන) පනතට කළ සංශෝධනයට අනුව අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තෙක් පැය 48 ක කාලයක් අත් අඩංගුවේ තබා ගැනීමට පුළුවන.⁴⁵

⁴² Report of the Secretary General’s Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, p 96

⁴³ Report of the Secretary General’s Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, pp 95-96

⁴⁴ Report of the Secretary General’s Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, pp 95 and 188

⁴⁵ 2007 අංක 42 දරණ අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය (විශේෂ විධි විධාන) පනත (සහතිකය සටහන් කළේ 2007 ඔක්තෝබර් මස 09 දින) පනතේ දීර්ඝ නාමය: විමර්ශන පැවැත්වීම පහසු කිරීම සඳහා වරෙන්තුවක් නොමැතිව සිරභාරයට ගනු ලැබූ තැනැත්තන් රඳවා තබා ගැනීමේ කාල සීමාව දීර්ඝ කිරීම සඳහා විධි විධාන සැලැස්වීම සඳහාද; ඇතැම් නඩු වලදී ලඝු නොවන පරික්ෂණ පැවැත්වීම බැහැර කිරීම සඳහා ද; පැමිණිල්ලේ සාක්ෂිකරුවන්

එම පනතේ කාල සීමාව සහ වලංගු වීම 2007 මැයි 31වන දින සිට ආරම්භ වන අවුරුදු දෙකක කාලයක් සඳහා ක්‍රියාත්මක විය යුතුයැයි 7 (1) වගන්තියේ සඳහන් විය. 7 (2) වගන්තියට අනුව අවුරුදු දෙකක කාල සීමාව අවසන් වීමට පෙර විෂය භාර අමාත්‍යවරයාට ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන නිවේදනයක් පාර්ලිමේන්තුව මඟින් සම්මත කර ගැනීමෙන් තවත් අවුරුදු දෙකක කාල සීමාවකට දීර්ඝ කර ගත හැකිය. ආදාය කාල සීමාව තුළ මෙම නීතිය නැවත දීර්ඝ නොකළ නිසා 2009 මැයි මාසයේ දී අහෝසි වුවා සේ නීතිවිද්‍යානුකූලව සලකනු ලැබේ.⁴⁶ යථාර්ථය නම් රැඳවියන් මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකුට ඉදිරිපත් නොකොට දීර්ඝ කාලයක් රඳවා තබා ගැනීමයි. පුනරුත්ථාපනය නමින් හදිසි නීතිය යටතේ රඳවා තබන ලද රැඳවියන් සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ ඔවුහු වර්ෂයකට වැඩි කාලයක් අධි වෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමකින් තොරව අත් අඩංගුවේ තබා ගෙන සිටිති. මේ කාලය තුළ ඔවුන්ට නීතිඥවරයෙකුගෙන් උපදෙස් ලබා ගැනීමට හෝ තෝරා ගන්නා යම් ඥාතියෙක් හෝ මිත්‍රයෙක් සමඟ සංදේශනයට අයිතියක් ද නොලැබේ.

ජනාධිපතිවරයා විසින් 2006 ජූලි මාසයේ දිනකුත් කරනු ලැබූ හා පසුව 2007 අප්‍රියෙල් මාසයේදී නැවත් නිකුත් කරන ලද රැඳවියන් ගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීමේ නියෝග අසම්පූර්ණ මෙන් ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සංයුක්තභාවයක් ද නොපෙන්වයි. මෙම නියෝග ඉලක්ක කර තිබුණේ ත්‍රිවිධ හමුදාව හා පොලීසිය වන අතර ඔවුන්ට (1) ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට සහාය වීම (2) හදිසි නීතිය හා ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ නීතියට පටහැනිව අත් අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම පිළිබඳ අවවාදයක් ද අඩංගු විය.

මෙම නියෝග මගින් යම් පුද්ගලයෙකුට සිය ඥාතීන් හා මිත්‍රයින් සමඟ සංදේශනයට ඇති අයිතිය යළි සිහිපත් කළ නමුත් නීතිඥ සහාය ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් කිසිවක් සඳහන් නොකරයි. එම නියෝගයට අනුව;

- 1) යම්කිසි තැනැත්තෙක් අත් අඩංගුවට ගනු ලබන පුද්ගලයා තමා ගේ නම හා තනතුර අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තාට හෝ එම තැනැත්තා ගේ මිත්‍රයෙකුට, ඥාතියෙකුට දැනුම් දිය යුතුය. අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තාට එම තැනැත්තා අත් අඩංගුවට ගනු ලබන්නේ කවර හේතුවක් නිසා දැයි දැනුම් දිය යුතුය. ආරක්ෂ අමාත්‍යාංශයේ වක්‍රලේඛන අනුව අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් පිළිබඳ විස්තර සටහන් කර තැබිය යුතුය. අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තාට සිය පවුලේ උදවියට හෝ මිත්‍රයන්ට තමා රඳවා සිටින ස්ථානය පිළිබඳව දැනුම් දීමට පිළිවන.
- 2) ළමයෙක් හෝ කාන්තාවක් අත් අඩංගුවට ගත් කළ හෝ රඳවා තබන කළ, ඔවුන් විසින් තෝරා ගන්නා තැනැත්තෙකුට ප්‍රශ්න කිරීම් කරන ස්ථානයට පැමිණ සිටිය හැක. හැකිතාක් දුරට අත් අඩංගුවට ගත් හෝ රඳවා තබන කාන්තාවන් හෝ ළමයින් ආරක්ෂක හමුදාවන් හි හෝ පොලීසියේ කාන්තා ඒකකයන්ට හෝ කාන්තා නිලධාරීන්ගේ භාරයට පත් කළ යුතුය.
- 3) අත් අඩංගුවට ගනු ලබන හෝ රඳවා තබන ලද තැනැත්තාට තමාට අහිමි භාෂාවකින් සිය ප්‍රකාශය කොට අත්සන් කිරීම පිණිස ඉල්ලා සිටිය හැකිය. යම්කිසි තැනැත්තෙක් සිය අත් අකුරෙන් එම ප්‍රකාශය ලිවීමට කැමති නම් ඒ සඳහා ඉඩ දිය යුතුය.

ගේ දිවුරුම් සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විධි විධාන සැලැස්වීම සඳහාද, ඊට සම්බන්ධ හෝ ආනුෂංගික කරුණු සඳහා විධි විධාන සැලැස්වීම පිණිස ද වූ පනතකි.
⁴⁶ 2011 සැප්තැම්බර් මස අධිකරණ ඇමතිවරයා ප්‍රකාශයක් කරමින් පොලීසියට යම්කිසි තැනැත්තෙක් පැය 24 වෙනුවට පැය 48 කාලයක් රඳවා තබා ගැනීමට 2007 අංක 42 දරණ පනත අනුව බලය තිබෙන බව ප්‍රකාශ කළේය. නමුත් ඒ වන විටත් 2009 මැයි මාසයේ සිට කාලය දීර්ඝ නොකිරීම නිසා මෙම පනත අහෝසි වී තිබූ බව ඔහු සැලකිල්ලට නොගත්තේය. බලන්න:
 ("Police can still detain suspects for 48 hrs; Minister says it's allowed under present regulations, Daily Mirror, 19 September 2011. <http://print.dailymirror.lk/news/front-page-news/56639.html>)

4) මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවේ සාමාජිකයෙකුට හෝ වෙනත් අවසර ලත් තැනැත්තෙකුට අත් අඩංගුවේ හෝ රඳවා සිටින තැනැත්තා මුණ ගැසීමට එම තැනැත්තා රඳවා සිටින ස්ථානයේ දී ඕනෑම අවස්ථාවක ඉඩ දිය යුතුය. තවද අත් අඩංගුවට ගැනීමෙන් හෝ රඳවා තබා ගැනීමට ආරම්භ කොට පැය 48 ක් ඇතුළත මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට දැනුම් දිය යුතුය.

භාවිතයේදී ආරක්ෂක අංශ විසින් අත්අඩංගුවට ගනු ලබන විට මෙම නියෝග පිළි නොපදියි. උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාව ඉදිරියට පැමිණි බොහෝ සාක්ෂිකරුවන් යුද්ධයේ අවසාන අදිරයේදී තම ශෛතීන් හෝ මිත්‍රයින් අත් අඩංගුවට ගනු ලැබුවේ කවර නිලධාරියාද ඔහු ගේ ඇය ගේ තනතුර දැන නොසිටියා පමණක් නොව අත් අඩංගුවට ගනු ලැබීමෙන් පසු රඳවා තබන ස්ථානය පිළිබඳ කිසිදු තොරතුරක් ද දැන නොසිටියෝය.

සිවිල් පොලිස් කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ද වධහිංසා වැළැක්වීමේ සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම ඉතාමත් දුර්වලය.

සිරභාරයට ගනු ලැබූ යම් තැනැත්තකුට, තමන් සිරභාරයට ගනු ලැබීමට හේතුව දැනුම් දිය යුතු නමුත් එය සාමාන්‍යයෙන් සිද්ධ නොවේ. සැකකරුවන් ඔවුන් සිරභාරයට ගැනීමට හේතු හෝ සිරභාරයට ගත් පසු ඔවුන්ට ඇති අයිතිවාසිකම් සියල්ල නිෂ්ප්‍රභා කෙරේ. බොහෝ විට යම් තැනැත්තෙක් අත් අඩංගුවට ගත් පසු එම අත් අඩංගුවට ගැනීම සාධාරණීකරණය කිරීම පිණිස සාවද්‍ය චෝදනා ගොතනු ලැබේ. පැය 48 ක් ඇතුළත සිරභාරයට ගත් තැනැත්තා මහේස්ත්‍රාත්වරයෙක් වෙත ඉදිරිපත් කිරීම ක්‍රියාත්මක නොවේ. ඇතැම් අවස්ථාවලදී ආරක්ෂක හමුදා විසින් හෝ පොලිසිය විසින් පහර දීමෙන් තුවාල ලබන සැකකරුවන් මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයට ඉදිරිපත් නොකොට මහේස්ත්‍රාත්වරයා ගේ නිල නිවසට ගොස් ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ තුවාල වසන් කිරීම පිණිසය. අත් අඩංගුවට ගැනීම පිළිබඳව පවුලේ සාමාජිකයින් දැනුවත් නොකරන අතර රැඳවියන් මුණ ගැසීමටද අවස්ථාවක් නොදෙයි. සැකකරුට නීතිඥ සහය ලබා ගැනීමට තිබෙන ඉඩකඩ ඉතාමත් සීමිත වන අතර ලැබෙන සුළු වේලාවේ දී පවා සැකකරු සමග සාකච්ඡා කළ යුත්තේ පොලිස් හෝ හමුදා නිලධාරීන් ඉදිරියේය. වධහිංසා වලට ලක් වූ රැඳවියන්ට ස්වාධීන වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීමට ද ඉඩක් නොමැති අතර බොහෝ විට එබඳු රැඳවියන් වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර පිණිස රුගෙන යන්නේ ද වධහිංසා පමුණවන ලද නිලධාරීන් විසින්මය. ඇතැම් අවස්ථාවන් හි වෛද්‍යවරුද සැකකරුවෙක් වධහිංසාවන්ට ලක් වූ බව දැන දැනම ඒ බව වාර්තා නොකොට අසත්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කරයි. වධහිංසා වලට භාජනය වූ බව වෛද්‍ය වාර්තාවන් හි සටහන් නොකොට එබඳු තැනැත්තන්ට ප්‍රතිකාර කිරීම මඟින් ඇතැම් වෛද්‍යවරුන් වධහිංසා පැමිණි විමට වක්‍රව සහභාගි වෙයි. යම් කිසිවෙක් හදිසි නීතිය හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගත් කළ මෙම උගතාවයන් තවත් උග්‍ර අතට හැරෙයි⁴⁷.

පූර්ව නඩුවිභාග අවස්ථාවේ දී විශේෂයෙන් ම හුදකලා කරනු ලැබූ සැකකරුවන් සම්බන්ධයෙන් වධහිංසා පැමිණවීම හා වෙනත් අවමන් සහගත සැලකිලි වඩාත් ව්‍යාප්තය. අත්තනෝමතික ලෙස අත් අඩංගුවට ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්තාව ඉතාමත් දුර්වලය. යුද්ධය අවසාන වූ අවස්ථාවේ දී 12,000 දහසකට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් කිසිදු චෝදනාවකින් හෝ නඩු විභාගයකින් තොරව පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ලේඛලය යටතේ අත් අඩංගුවේ තබන ලදී. බලධාරීන්ට අනුව 2011 අවසානය වන විට පුනරුත්ථාපන කඳවුරු වල සිටින සංඛ්‍යාව 2,700 දක්වා පහත වැටෙනු ඇත.⁴⁸

රැඳවියන් පුනරුත්ථාපනය: නිදර්ශනයක්
එල් ටී ටී ඊ සාමාජිකාවක් යැයි සැක පිට අත් අඩංගුවට ගත් තරුණියක් 2010 දී සිය දිවි නසා ගැනීමට තැත්

⁴⁷ ක්‍රිෂාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන *Rule of Law in Decline*, 12 පිටුව
⁴⁸ මහින්ද සමරසිංහ: මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ 18 වන සැසි වාරය අමතා කළ ප්‍රකාශය ජනිවාරි 2011 සැප්තැම්බර් 12

කිරීම හේතු කොට ගෙන රෝහල් ගත කළේය. ප්‍රතිකාර නිම වීමෙන් පසු ඇය නැවතත් පුනරුත්ථාපන කඳවුර වෙත යවන ලදී. මිලඟ සායන දිනයට රෝහලට පැමිණීමට අවසර ඉල්ලීමේ දී ඇය පහර දෙන ලද අතර අතපය ලණුවකින් ගැට ගසා බිම හෙළන ලද්දේය. පැය හතරකට ආස්න්න කාලයක් මෙලෙස සිටි ඇයට එතනින් එහා මෙහා ගිය සියළු හටයෝ ඇයට බ්‍රිටිස් සපත්තු වලින් පහර දුන්නේය. දින තුනකට පසු රෝහල් වෙත නැවත ගෙන එන අවස්ථාවේ දී ඇය ලේ වමනය කරමින් සිටියාය.⁴⁹

ශ්‍රී ලංකා ත්‍රිවිධ හමුදාව, පොලිසිය හා මෙම ආයතනයන්ට සම්බන්ධ ආයුධ සන්නද්ධ කණ්ඩායම් විසින් රහසිගත වධකාගාර පවත්වා ගෙන යන බව ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත පිළි ගත හැකි වාර්තා ලැබී තිබේ. 2010 පෙබරවාරි මස රැදවුම් කඳවුරකින් රහස්සේ පිට කරන ලද ලිපියක් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත ලැබී තිබේ. ඒ එම රැදවියා බාහිර ලෝකයත් සමග සංදේශනය කිරීමේ 'වරදට' දැඩි ලෙස වධහිංසා වලට භාජනය කරනු ලැබීය. සිය පවුලේ සාමාජිකයින් වෙත ලියන ලද එම ලිපියෙන් රැදවියා කියා සිටින්නේ තමා ඇතුළු විශාල පිරිසක් රහස්සේ කඳවුරක රඳවා සිටින බවත් තමන් සිටින ස්ථානය සොයා ගැනීමට නොවෙහෙසෙන ලෙසත්ය. මානව හිමිකම් අධිකාරියක් සහිත සංවිධානයන්ට (මානව හිමිකම් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, අන්තර් ජාතික සංවිධාන හා ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව ද ඇතුළුව) මෙම රැදවුම් මධ්‍යස්ථානයන්ට ඇතුළු වීමට අවසර නොදෙන නිසා ඇත්ත වශයෙන් ම මෙම රැදවුම් මධ්‍යස්ථාන පිළිබඳ මධ්‍යස්ථ විග්‍රහයක් කිරීම අපහසුය.

2009 අගෝස්තු මස ශ්‍රී ලංකාවේ යුද්ධ හමුදා බුද්ධි අංශයට සම්බන්ධ නැනැන්තෙකු විසින් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත බලහත්කාර අතුරුදහන් කිරීම්, වධකාගාර හා අධිකරණ බාහ්‍ය ඝාතන පිළිබඳ තොරතුරු සපයන ලදී. මෙම රැදවුම් මධ්‍යස්ථාන අතර වවුනියාවේ 211 සේනාංක මූලස්ථානය, ජලොච්චි සංවිධානය විසින් වවුනියාවේ පවත්වා ගෙන යන රැදවුම් මධ්‍යස්ථානය විශේෂයෙන් සඳහන් කරන ලදී⁵⁰.

6.1 නීතිඥ උපදෙස් ලබා ගැනීමේ අයිතිය:

මීට පෙර වධහිංසා පැමිණවීමේ කම්වුවට ශ්‍රී ලංකා රජය හා සිවිල් සංවිධාන විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තා සැකකරුවන්ට නීතිඥ සහය ලබා ගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක විග්‍රහයක් නොකළේය. 2004 වාර්තාව ඉදිරිපත් කරමින් ශ්‍රී ලංකා රජය පොලිසිය විසින් අත් අඩංගුවට ගනු ලබන සැකකරුවන්ට, මහේස්ත්‍රාත් වරයෙකු ඉදිරියට පැමිණවීමට පෙර නීතිඥ සහය ලබා ගැනීමට තමන් 'විරුද්ධ' නොවන බව ප්‍රකාශ කළේය. නමුත් පොලිසිය 'සැකකරු ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීම හා විමර්ශන කටයුතු අවසාන කොට ප්‍රකාශයක් සටහන් කර ගැනීමට පෙර, පරීක්ෂණ අඩාල විය හැකි බැවින් ඔවුන්ට නීතිඥ සහයක් ලබා ගැනීමට ඉඩ නොදෙන බව ද සඳහන් කර තිබුණි. අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ සැකකරුවෙක් පිළිබඳ ආදාල පොලිසියේ පොලිස් ස්ථානාධිපතිවරයා මුණ ගැසී තොරතුරු ලබා ගැනීමට ඉඩ දීම දැනට භාවිතා වන ක්‍රමය⁵¹ බව මීට

⁴⁹ 2000 මාර්තු මස සහන සේවකයෙක් විසින් ඇමිනස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද රහස්ස වාර්තාවකි.
⁵⁰ මලෙයි මලායිගායි නමින් හඳුන්වන ලද වධකාගාරයක් ඇතුළු ආයුධ සන්නද්ධ කණ්ඩායම් විසින් පවත්වා ගෙන යන වධකාගාර පිළිබඳ විස්තරයක් සඳහා කියවන්න: "Disappearance"/Fear Of Torture, 3 July 2001, ASA 37/009/2001; Sri Lanka: Torture in Custody, 31 May 1999, ASA 37/010/1999; Sri Lanka: Amnesty International Appeals for an Immediate Halt to Use of Unauthorized Places of Detention; News Service 171/98, 3 September 1998, ASA 37/23/98.
⁵¹ "Consideration of reports submitted by States parties under article 19 of the Convention Second periodic report of States parties due in 1999, addendum Sri Lanka, 29 March 2004, Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 6 August 2004, CAT/C/48/Add.2, p.9

පෙර රජය විසින් එක්සත් ජාතීන් ගේ සංවිධානයට ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තා වලින් කියා සිටියේය.⁵² අන් අඩංගුවට ගනු ලැබූ තැනැත්තෙක් හට නීතිඥ සාහය ලබා ගැනීමට ඉඩ නොදීමත් සැකකරු ගේ නීතිඥවරුන්ට පොලීසිය විසින් ලබා ගන්නා ලද තොරතුරු මත යැපෙන්නට සැලැස්වීමත් නිසාම අන් අඩංගුවට ගත් තැනැත්තා හට වධහිංසා පැමිණ විමෙන් ලබා ගැනීමට අවස්ථාවක් බලධාරීන්ට ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා අපරාධ නීති සංග්‍රහයේ 257 වන ඡේදයට අනුව (1979 අංක 15) අධිකරණයකදී චූදිතයෙකු වූ වෙනුවෙන් නීතිඥවරයෙකුට පෙනී සිටීමට තිබෙන අයිතිය පිළි ගන්නා නමුත් පූර්ව නඩු විභාග අදිරයේදී නීතිඥ සාහය ලබා ගැනීමට තිබෙන අයිතිය පිළිබඳ කිසිවක් අපරාධ නීති සංග්‍රහයේ සඳහන් නොවේ. 2006 ජනාධිපතිවරයා විසින් නිකුත් කරන ලද නියෝගයන් ද සැකකරුවන්ට නීතිඥ සාහය ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් කිසිවක් සඳහන් නොකරයි.

2007 අංක 42 දරණ අපරාධ විශේෂ විධිවිධාන පනතට⁵³ අනුව, අන් අඩංගුවට ගනු හෝ රඳවා තබන යම්කිසි තැනැත්තෙක් පැය 24කට වඩා රඳවා තබන්නේ නම් අනුගමනය කළ යුතු පිළිවෙළක් විය. ඒ අනුව සාමන්‍ය නීතිට යටතේ පිළිගත් පරිදි නීතිඥ උපදෙස් ලබා ගැනීමටත් තෝරා ගන්නා යම් ඥාතියකු හෝ මිත්‍රයකු සමග සංදේශනය කිරීමට ඉඩ දිය යුතු විය. මීට ඉහත පෙන්වා දුන් පරිදි මෙම නීතිය 2009 අහෝසි වූ අතර 2011 තවමත් ක්‍රියාත්මකව පවතී. ශ්‍රී ලංකා රජය අන් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තෙක් පොලීසිය විසින් මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකුට ඉදිරිපත් නොකොට පැය 48ට වඩා රඳවා තබා ගන්නේ නම් ඊට අවසර දෙන රෙගුලාසි නිකුත් කොට තිබේ. නමුත් රැඳවියාට නීතිඥයින් මුණ ගැසීමට ඉඩ දී තිබෙන කාලසීමාවේත් දීර්ඝ කිරීමක් කොට තිබේ දැයි අවිනිශ්චිතය⁵⁴.

6.2 ඥාතීන් සමඟ සංදේශනය:

මීට ඉහත සඳහන් කළ පරිදි, 2007 ජූලි මාසයේ දී ජනාධිපතිවරයා විසින් නිකුත් කළ නියෝගයට අනුව යම් තැනැත්තෙක් අන් අඩංගුවට ගනු ලැබූ විට ඒ තැනැත්තා තෝරා ගන්නා යම් ඥාතියකු සමඟ සංදේශනය කිරීමට ඉඩ දිය යුතුය⁵⁵. පොලීසිය විසින් ද යම්කිසි තැනැත්තෙක් අන් අඩංගුවට ගත් කළ වෙනත් ආරක්ෂක විධිවිධාන අතර රිසිට් පතක් නිකුත් කිරීමක් කළ යුතුය යැයි පොලිස්පතිවරයා විසින් නියම කොට තිබේ. එහෙත් මෙම නියමය කවර අවස්ථාවකවත් පිළිපදිනු නොලැබේ. යම්කිසි තැනැත්තෙක් පොලිස් අන් අඩංගුවට ගත් විට ඒ තැනැත්තා ගේ ඥාතීන් දැනුවත් කළ යුතුයැයි 2008 සැප්තැම්බර් 08 වන දින ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය දුන් තීරණයක් ද වෙයි. මේ කිසිවක් අන් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් ගේ වාසිය පිණිස ක්‍රියාත්මක නොවේ.

විශේෂයෙන්ම මෙම නියෝග හා තීරණ 2009 ලක්ෂ සංඛ්‍යාත දවඩ ජනගහනයක් යුද්ධ කලාපයෙන් පලා එද්දී ඔවුන් ගෙන් වැඩි දෙනෙක් අන් අඩංගුවට ගෙන රඳවා ගෙන තිබුණි. මේ කාරණය උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාව ඉදිරියට පැමිණි බොහෝ සාක්ෂිකරුවන් විසින් නැවත නැවත ඉදිරිපත් කරන ලදී.

රැඳවියන් ගේ තොරතුරු ඇතුළත් මධ්‍යම තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීමේ අවශ්‍යතාවය මානව හිමිකම් සංවිධාන විසින් නිරන්තරයෙන් ම පෙන්වා දෙනු ලැබිණ. 2004 දී වධහිංසා පැමිණවීම පිළිබඳ කමිටුවට සිය වාර්ෂික වාර්තාව ඉදිරිපත් කරමින් , ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් රැඳවියන් ගේ තොරතුරු ඇතුළත් මධ්‍යම

⁵²
⁵³ ඉහත අංක 45 දරණ සටහන බලන්න.
⁵⁴ බලන්න: Police can still detain suspects for 48 hrs; Minister says it's allowed under present regulations" *Daily Mirror*, 19 September 2011. <http://print.dailymirror.lk/news/front-page-news/56639.html>
⁵⁵ ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් වධහිංසා වැළැක්වීමේ සම්මුතිය යටතේ ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තා:17 August 2009, Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 23 September 2010, CAT/C/LKA/3-4

තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවන බවත් ඒ පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කරන බවටත් ප්‍රකාශ කරන ලද්දේය⁵⁶. නමුත් ඇමිනිස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය වෙත වාර්තා වන අන්දමට එබඳු මධ්‍යම තොරතුරු අංශයක් කිසි කළෙක පිහිටවනු ලැබුවේ වත් ක්‍රියාත්මකව තිබුණේ වත් නැත. 2011 මැයි මස නිකුත් උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාවේ අතුරු වාර්තාවේ එක් නිර්දේශයක් වූයේ මධ්‍යම තොරතුරු අංශයක් පිහිටුවීමයි. මෙම නිර්දේශයට වහාම ප්‍රතිචාර දක්වන ලද්දේ ක්‍රස්ත විමර්ශන ඒකකයයි. ඔවුන් තමන් භාරයේ සිටින රැඳවියන් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගත හැකි මධ්‍යස්ථාන තුනක් පිහිටු වූයේය. මෙම මධ්‍යස්ථානය පිහිට වන ලද පළමුවන දිනයේම වවුනියා කාර්යාලයට සියය ගණනක් ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් වූ නමුත් සාර්ථක පිළිතුරු ලබා ගත හැකි වූයේ ස්වල්ප දෙනෙකුට පමණි.⁵⁷

7 වධහිංසා පැමිණවීම: වින්දිතයින්ට හානි පූර්ණය කිරීම හා ප්‍රතිකර්ම යෝජනා කිරීම:

වධ හිංසා පැමිණවීමට එරෙහි සම්මුතිය 13වන හා 14වන වගන්ති:

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින් පිරිනමනු ලබන ඉතාමත් සීමිත මානසික හා සමාජමය ආධාර ස්වලපයක් හැර, වධහිංසාවන් ට ගොදුරු වුවත් පුනරුත්ථාපන ප්‍රතිපත්තියක් හෝ වෙනත් කිසිදු ආධාර වැඩ පිළිවෙළක් ශ්‍රී ලංකාවේ නොමැත. රජයේ රෝහළ වලින් ඉතාමත් සීමිත ආකාරයකට මානසික ප්‍රතිකාර කරනු ලැබුවත් ඒ කාර්ය කරනු ලබන්නේ පළපුරුදු කාර්ය මත්ධලයක් විසින් නොවේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සම්මත කරන ලද වධහිංසා පැමිණ වීම වැළැක්වීමේ පනත විසින් වින්දිතයින්ට වන්දි ගෙවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් පිළිබඳව කිසිවක් සඳහන් නොකරයි. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126 වන වගන්තිය යටතේ වධහිංසාවන්ට ගොදුරු වූ ඇතැම් තැනැත්තන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ඉදිරියට ගොස් මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සම් ඉදිරිපත් කොට වන්දි ලබා ගැනීමට සමත් වූ අවස්ථා කිහිපයක් වාර්තා වේ. මෙය වනාහි ඉතාමත් කාලය හා ශ්‍රමය වැය වන කාර්යක් වන අතර ලැබෙන වන්දියද වින්දි වධවේදනා වලට නොසරිලයි. ඇතැම් අවස්ථාවලදී අපරාධකරු හඳුනා නොගත් අවස්ථාවල රජයට වන්දි ගෙවන්නට නියම කළ අවස්ථා ද වාර්තා වේ.⁵⁸

'..... ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට වධහිංසා පැමිණ වීම පිළිබඳ පැමිණිල්ලක් ලැබුන පසු අධිකරණය විසින් එය නීතිපතිවරයාට යොමු කරයි. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එම පැමිණිල්ලට අදාළ පොලිසියට යමින් ඔවුන් ගේ නිරීක්ෂණ ඉල්ලා සිටියි. අදාළ පොලිසිය සාමාන්‍යයෙන් අනුගමනය කරන පිළිවෙත වන්නේ කිසිදු විමර්ශනයකින් තොරව සිය නිරීක්ෂණ දැනුම් දීමයි. මෙම නිරීක්ෂණ කිසිදු වගවිභාගයකින් තොරව පදනම් කර ගනිමින් නීති දෙපාර්තමේන්තුව සිය විරෝධතා ගොනු කරයි. නඩුකරය ඉදිරිපත් කළ අවස්ථාවේම සිය විරෝධතා ඉදිරිපත් නොකොට මෙලෙස පසු අවස්ථාවක විරෝධතා ගොනු කිරීම මගින් සිදුවන්නේ නඩු

⁵⁶ ' 2001 ජනවාරි මස 20 වන දින පොලිස්පතිවරයා විසින් සියළුම පොලිස් ස්ථානාධිපතිවරුන් වෙත නිකුත් කළ චක්‍රලේඛනයකට අනුව හදිසි නීතිය රෙගුලාසි හා ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගනු ලබන සියළුම තැනැත්තන් ගේ විස්තර නොපමාවම සිය පොලිස් කොට්ඨාශ මූලස්ථානය වෙත දැනුම් දිය යුතු විය. එකී පොලිස් කොට්ඨාශ මූලස්ථාන විසින් තමන් වෙත ලැබෙන දත්ත සටහන් සියල්ලක් ම වහාම ෆැක්ස් මගින් කොළඹ පොලිස් මූලස්ථානයේ පිහිටා තිබූ මධ්‍යම තොරතුරු අංශයට යැවිය යුතුය. මෙම චක්‍රලේඛනයට අනුව අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් පිළිබඳ විස්තර පැය හයක කාලයක් තුළ මෙලෙස මධ්‍යම තොරතුරු අංශය වෙත ළඟා වීමට නියමිත විය. මධ්‍යම තොරතුරු අංශය පිහිටුවීමෙන් පසු ඒ පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කරන ලදී. මීට අමතරව පැය විසිහතර පුරාම ක්‍රියාත්මක වන බවත් ඊට අදාළ දුර කථන අංක 011 2699439 හා 011 2685930 බවත් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

⁵⁷ Missing persons: Only 7% Gets Info" Daily Mirror, 24 June 2011, <http://www.dailymirror.lk/news/12099-only-seven-per-cent-get-information-on-detainees.html>

⁵⁸ බලන්න: කිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන: The Rule of Law in Decline, 74 පිටුව

විභාගය අවුරුදු ගණනක් කල් යාමයි. බොහෝ විට වධහිංසා වලට ගොදුරු වන්නේ සමාජ ආර්ථික වශයෙන් පහළ ආදායම් ලාභීන් වන නිසා මෙබඳු කල් මරන යුක්තිය පසිඳලීමේ ක්‍රියාවලියක් රැඳී සිටීමට ඔවුන්ට ශක්තියක් නොමැත. වධහිංසා වන්ට ගොදුරු වුවන්ට පමණක් නොව අනෙකුත් මානව අයිතීන් උල්ලංඝනය වුවන්ට ද රාජ්‍ය විසින් නීතිමය ආධාර ලබා දෙන ප්‍රතිපත්තියක් නොමැති තැන මෙම තත්වය වඩාත් උග්‍ර වෙයි⁵⁹.

අපරාධ විධිවිධාන සංග්‍රහයේ 17 (4) වගන්තියට අනුව ‘සිදු කරන ලද වරදක් සම්බන්ධයෙන් වන්දි ගෙවීමට සිදුවන විට එම වන්දි මුදල ගෙවීමට නියම කිරීමට අධිකරණයට’ බලය තිබේ. නමුත් මානව අයිතීන් පිළිබඳ ප්‍රවේණ නීතිඥවරයන් වන කිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන පෙන්වා දෙන අන්දමට වධහිංසා වැළැක්වීමේ පනත යටතේ මේ දක්වා කිසිදු ආකාරයක වන්දි ගෙවීමක් පිණිස අධිකරණ මෙම වගන්තිය යටතේ ක්‍රියා කොට නැත.

දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයට අනුව යම් අපරාධයක දී සිදුවන කුමක් සම්බන්ධයෙන් වන්දි නියම කිරීමට මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයට බලය තිබුනත් නියම කළ හැකි මුදල ඉතාමත් සුළුය. ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට ද වන්දි නියම කිරීමේ බලයක් තිබුනත් එම නියෝග පිළිපැදීමට විත්ති පක්ෂය බැඳී නොමැත.

8 නිර්දේශ:

ඇමිණස්ට් ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානය විසින් ශ්‍රී ලංකා රජය වෙත පහත සඳහන් නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරයි.

- අපරාධ යුක්ති විනිශ්චය ක්‍රමය සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම.
- ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් ට ගැලපෙන අයුරින් ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත සම්පූර්ණයෙන් ම සංශෝධනය කිරීම.
- යම්කිසි වුදිනයක් තමාට වධහිංසා පමුණුවන ලද බවට පැමිණිල්ලක් අධිකරණය වෙත කරනු ලැබූ අවස්ථාවක දී හෝ එසේ වධහිංසා පමුණුවන ලද බවට ලකුණු විද්‍යාමාන වන අවස්ථාවක දී අධිකරණ නිලධාරීන් විසින් පැමිණිලි පක්ෂයට එකී වධහිංසා පැමිණවීම සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කරන ලෙසට නියම කළ හැකි පරිදි අපරාධ නීති සංග්‍රහය සංශෝධනය කිරීම.
- අන් අඩංගුවට ගත් යම් තැනැත්තෙක් තමාට වධහිංසා පමුණුවන ලද බවට චෝදනාවක් ඉදිරිපත් කළහොත් පැමිණිලි පක්ෂයට එම චෝදනාව සාවද්‍ය එකක් බවට ඔප්පු කිරීමේ වගකීම පැවරෙන පරිදි අපරාධ නඩු නීතිය සංශෝධනය කිරීම.
- යම්කිසි රාජ්‍ය නියෝජිතයෙක් අන් අඩංගුවේ සිටින තැනැත්තෙකුට වධහිංසා පැමිණවීම හෝ අවමන් සහගත සැලකිල්ලකට භාජනය කරන ලද බවට පැමිණිලි ඇත්නම් එම පැමිණිලි වහාම විභාග කිරීමත් එම නිලධාරීන් එරෙහිව විනය පරීක්ෂණ පැවැත් වීමත් කඩිනම් කරන බවට සහතික වීම.
- ජාතික මට්ටමින් වධහිංසා හා අනෙකුත් අවමන් සහගත සැලකිලි කිරීම සම්පූර්ණයෙන්ම නතර කරන ලෙසට පොලිසිය හා ආරක්ෂක හමුදා නිලධාරීන් මෙන් ම මහජනතාව ද ඉලක්ක කොට ගත් දැනුවත් කිරීම;

⁵⁹ ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව- “SRI LANKA: A report on 323 cases of police torture; a Statement by the Asian Human Rights Commission on the Occasion of the International Day in Support of Victims of Torture, June 26, 2011,” මාධ්‍ය නිවේදනය , June 24, 2011, AHRC-STM-085-2011.

- අත් අඩංගුවට ගත් හා රඳවා තබන ලද තැනැත්තන් වධහිංසා පැමිණි විමෙන් හා අවමන් සහගත සැලකිලි වලට ලක් කිරීම වළක්වන නීති, රෙගුලාසි හා නියෝග වහාම ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- අත් අඩංගුවට ගත් හා රඳවා තබන ලද තැනැත්තන් හට නඩු පැවරීමට පෙර නීතිමය ආධාර ලබා ගත හැකි බවට සහතික වීම; සැකකරු ගෙන් ප්‍රශ්න කරන අවස්ථාවේහා ප්‍රකාශ සටහන් කර ගන්නා අවස්ථාවේදී නීතිඥයෙකුට පෙනී සිටීමට අවසර දීම;
- වධහිංසා, කෲර හා වෙනත් අවමන් සහගත සැලකිලිවලට ලක්වුවන්ට පළි ගැනීමකින් කොරව වන්දි ලබා ගැනීමට, පුනරුත්ථාපනය වීමට තිබෙන අයිතිය සහතික කිරීම.
- අත් අඩංගුවට ගනු ලබන තැනැත්තන් රඳවා තබන ස්ථාන මහජනයා ගේ දැන ගැනීම පිණිස ප්‍රසිද්ධ කිරීම හා එසේ ප්‍රසිද්ධ නොකරන ලද ස්ථානයක රඳවන ලද තැනැත්තන් එබඳු ස්ථානයන් ගෙන් කඩිනමින් ඉවත් කිරීම.
- රහස් පවත්වා ගෙන යන වධකාගාර පිළිබඳව ප්‍රසිද්ධ හා අපක්ෂපාත විමර්ශනයක් කිරීම හා එබඳු කටයුත්තකට සම්බන්ධ රජයේ නිලධාරීන්ට නොපමාව නීතියානුකූලව කටයුතු කිරීම; වින්දිතයින් ට වන්දි ලබා ගැනීමට විධි විධාන සැලැස්වීම.

